25 fl.

ALKORAN
MACHOMETOW

Náuką heretycką y żydowską y pogáńską
napełniony.

OD KOHELETHA
CHRYSTVSOWEGO rosproszony
y zgładzony.

w Czernihowie Roku 1683.
Miesiąca máia 18. Dnia.

w Typográphiey przeoświeconego
w Bogu Jego Mc: Oyca
ŁAZARZA BARANOWICZA
práwosławnego Archiepiskopa Czernihowskiego Nowogrodskiego y wszystkiego
Siwierza.

Metropoliey Kiiowskiey Administratora,

za iego Błogosławieństwem
przez Wielebnego w Bogu Oyca IOANICIVSZA
GALATOWSKIEGO Archimandryte
Czernihowskiego Ieleckiego światu
obiawiony.

Apoc: 17 Widziałem niewiástę (sektę Máchometáńską) śiedzącą na ßkarłatnoczerwoney beſtyey / (na beſtyálſkiey nauce Máchometowey /) pełney imion bluznierſtwá / máiącą kubek złoty (regiment) w ręce ſwey pełen obrzydliwośći nieczyſtośći wßeteczeńſtwá ſwego / á ná czele iey było imie napiſane: taiemnica / Bábilon wielki / mátká wßeteczeńſtw y obrzydliwośćiey ziemie / y widziałem niewiástę oną piáną krwią świętych y krwią wyznawcow Jezuſowych / dáley do tey

Apoc: 18 niewiáſty głos mowiący był ſłyßány / czarámi twemi były zwiedzieni wßyſcy narodowie / ále w prętkim czáśie tę niewiástę (sektę Máchometáńską) srogie karánie potká / bo napiſáno: w ieden dzień przydą plagi iey / śmierć / y płácz / y głod / y ogniem ſpalona będzie.

na Herb

Na Herb Naiaśnieyszych Cárow y wielkich Xiążąt Jana Alexiewicza y Piotra Alexiewicza wszystkiey wielkiey y máłey y biáłey Rossiey Monarchow.

Carowie Naiáśnieyszy iesteście Orłámi/
Jesteście pospołu dwa bráćia Rycerzámi.
Orzeł to wász y Rycerz świátu pokazuie/
Ktory na Cárskim Herbie wászym śie znayduie.
Konia Máchometáńska sekte ośiodłaćie/
Kopią kiedy w ręku Chrystusow Krzyż máćie.
Rycerz na koniu śiedząc kopią bić będźie
Smoka bissurmanina państwo ich pośiędźie.
Orzeł na Othomáńskim vśiedźie mieśiącu/
Ktory zwykł oczy swoie obracáć ku słońcu.

ZBożego miłośierdzia Náiaśnieyßym y błáhoczeſtiwym
Hoſudarom Cárom y wielkim Xiążętom / Jánowi Alexi=
ewiczowi y Piotrowi Alexiewiczowi / wßyſtkiey wielkiey
máłey y białey Roſſiey Monárchom / Moſkiewſkim / Ki=
iowſkim / Włodzimirſkim / Nowogrodſkim / Carom Ka=
záńſkim / Cárom Aſtrachańſkim / Cárom Sibirſkim / Hoſuda=
rom Pſkowſkim / y wielkim Xiążentom Smoleńſkim / Twier=
ſkim / Juhorſkim / Permſkim / Wiátſkim / Bołgárſkim / y innych /
Hoſudarom y wielkim Xiążętom Nowogroda nizowſkiey
źiemi / Czernihowſkim / Rezáńſkim / Roſtowſkim / Jaroſłáw=
ſkim / Białoozerſkim / Vdorſkim / Obdorſkim / Kondyſkim / y
wßyſtkiey pułnocney ſtrony Imperatorom / y Hoſudarom
Iberſkiey źiemi / Karthalinſkich y Gruzinſkich Cárow y
Kabárdinſkiey źiemi / Czerkáſkich / Jhorſkich Xiążąt / y
innych wielu Páńſtw y źiemiy / wſchodnich y zachodnich y
połnocnych / Dziedzicom y Hoſudarom y ſukceſſorom / y
władarzom / doczeſnego na źiemi długoletnego / ſpokoynego /
wßyſtkim nieprzyiaćiołom ſtraßnego / potym wiecznego w
niebie Cárſtwa / od ßczodrobliwey prawicy / Cára niebie=
ſkiego ia JOANNICIVSZ GALATOWSKI Archi=
mandryta Czernihowſki Jelecki / waßemu Carſkiemu
weliczeſtwu / vſtawiczny Bogomodłcá y ſługa náyniżßy /
do oblicza źiemi śię kłaniáiąc; ßczerym affektem życzę.

Alkorán

ALkoran Machometow od Koheletha Chrystusowego rosproszony y zgładzony przynoszę przed wasz Máiestat náiasnieyszy Hosudarowie Cárowie y wielcy Xiążetá Jánie Alexiewiczu y Pietrze Alexiewiczu / wszystkiey wielkiey y máłey y białey Rossiey Monarchowie / moi miłośćiwi dobrodzieiowie. Ktory Alkoran dla przyczyn rozmaitych napisałem / bo pobudzili mnie dotego poważni pisárze / ktorzy Alkoran Máchometow pisániem swoim wykorzeniali / táki iest święty Ján Damáscen / święty Methodiusz męczenik / święty męczenik Ewlogiusz / święty Cyrillus Alexandryski Pátryarcha / Pius 5. Pápież Rzymski / Gábriel Berilетánus / Cedrenus y Theophán / inszych pisarzow poważnych krotkośći wygadzáiąc tu niepisałem / y z Apostołem Piotrem do chrześćián prawowiernych mowię: krotkom napisał napomináiąc 1 petr: 5.
y świádcząc te być prawdziwą łáskę Bożą / do ktoreyśćie przystąpili / napisałem tę Xięgę y dla náuki chrześćiáńskiey y Máchometáńskiey / żeby czytáiąc chrześćiánie odpowiedźi moie przećiw Alkoranowi Máchometowemu nápisane / mogli

machome-

máchometánom pytáiącym odpowiedźieć o wierze chrześćiáńskiey y onych prawdy nauczyć / bo y Chrystus doktorom żydowskim w Cerkwi Jerozolimskiey śiedząc miedzy nimi na ich pytánia odpowiádał / według Ewangelisty Lukászá

Luc: 2. mowiącego: zdumiewálisie wszyscy ktorzy go słucháli / nad rozumem y nad odpowiedźiámi iego / pobudźili mnie do pisánia tego Alkoránu hystorycy / ktorzy o Máchometanach dziwne rzeczy

Niceph: Gregor: in histor bizanti: libr: 83 napisáli: bo pisze Nicephorus Gregorás w historiey Bizantiskiey / że Turcy Máchometani gdy wschodnie páństwa mieczem pustoszyli / za Panowánia Cesárza Greckiego Andronika / ktory mieszkał w Konstantynopolu / y miał w pałácu swoim na ścienie namálowanego S. Jerzego meczenika nakoniu śiedzącego / tego czásu koń malowány o połnocy zárzał / y nietylko Cesarz Andronik ále halábartnicy stráż odprawuiąc y ludźie inszy te rzánie końskie słyszeli y vstraszeni / złe rzeczy przyszłe z tego rzánia końskiego poczeli ominowáć / bo malowány koń przeznaczał Turkow Máchometanow / ktorzy na kształt konia rzącego pobestyálsku żyiąc mieli przezwoyne wschodnie Páństwá y Konstantinopol opanowáć y opanowáli / ieszcze Baroniusz

Baroni: Rok 749 opisuiąc Rok 749. powiáda / że w Mezopotá-

mie

miey ziemia śie rozpádła nadwie mile/ y inßa ziemia z głębiny nástąpiła biała y piasczysta/ z ktorey bestyá wyßła iako muł/ mowiącá ludzkim ięzykiem/ opowiadáiąc náiazd narodu od pustyniey na Arabow Máchometánow/ co śie ták stáło/ ten muł człowieczym ięzykiem mowiący przeznáczał Máchometánow Arábow nakßtałt muła po bestiálsku żyiących y człowieczym ięzykiem mowiących/ na ktorych z pustyniey miáł iákiś národ naiáchać y náiachał/ ten koń y muł bezrozumny słußnie Máchometánow przeznáczał/ bo Máchometáni są bezrozumni/ ktorzy Machometa zwodziciela y łotra ßanuią/ y iego Alkorán łotrowski przymuią/ y tego Alkoránu złego słucháiąc na wßelkie śie vczynki złe rospasuią y wzłośćiach bezpiecznie postępuią/ ále tego konia y muła bezrozumnego z Máchometánow bezrozumnych Bog węzdzidłem y munßtukiem/ to iest: karániem doczesnym y wiecznym zahámuie/ bo psalmograph napisał: Psál: 31.
niebadźcie iáko koń y muł/ ktorzy niemáią rozumu/ wedzidłem y munßtukiem czeluśći ich śćiśni/ ten Alkoran Máchometow pogáńską y żydowską y heretycką nauką zarażony waßemu Cárskiemu weliczestwu ią przynoße/ żebyśćie Náiaśnieyßy Carowie y wielcy Xiążęta wßy-

stkiey

ſkiey wielkiey máłey y białey Roſſiey Monar=
chowie Alkoran ten czytáiąc/ obaczyli tám
herezyę y bluznierſtwa y grzechy niezliczone/
ktoremi Bogá w Troycy iedynego Máchometani
obrażáią/ y żebyśćie iáko pomazáncy Boży Má=
chometánow Bożych nieprzyiáćioł za vráżę Boz=
ſką iák roſpuſtnych koniey y mułow ſtraſzną
woyną y potęgą ſwoią iák wędzidłem y mun=
ſztukiem zahámowáli y czeluśći ich śćiśneli/
ſłucháiąc Proroká Dawida mowiącego: nie=
bądźćie iáko koń y muł/ ktorzy niemáią rozumu/
wędzidłem y munſztukiem czeluśći ich śćiśni/
ſtrikow: godna tu y ſłuſzna przypomnieć/ że dwa bráćia
liſt 139. rodzeni Konſtántin y Bázili Ceſárze y Mo=
narchowie Greccy poſpołu iednego czáſu pánu=
iąc/ w Konſtantynopolu zgodnie żyli/ tak wy
Naiáśnieyſzy Cárowie/ wielcy Xiążeta/ Mo=
narchowie ruſcy/ Jánie Alexiewiczu/ y Pietrze
Alexiewiczu/ dwa bráćia rodzeni poſpołu te=
raz pánuiąc/ ieden Tytuł ieden Honor y ieden
ſplendor Monárchow Ruſkich máiąc/ zacho=
wáyćie zgodę y miłość braterſką/ ſłucháiąc
pſal: 132 Proroka Dáwida mowiącego: Oto dźiś iáko
dobrze y iáko pięknie mieſzkáć bráćiey weſpoł/
prou: 18 y ſłuchaiąc Salomona mowiącego: Brát od
bráta wſpomożony ieſt miáſto mocne/ zachowuiąc

zgodę

zgode y miłość braterſka ieſteſćie ták mocne miáſto/ iż tego miáſta żádne woyſka y ſzturmy nieprzyiaćielſkie nieporuſzą/ ále iáko naczynia gliniáne śie pokruſzą/ dotego w kxiegach Máchabeyſkich napiſáno: że Antioch Krol Syryſki gdy ćiągnoł z woyſkiem/ w ktorym żołnierze byli z tarczami pozłoćiſtemi/ ile kroć tedy ſłońce promieniámi ſwemi na tárczy pozłociſte vderzyło/ gory śie błyſzczáły / á iáko ogniſte pochodnie oświecáły/ Náiaśnieyſzy Cárowie tarczámi wy ieſteśćie/ bo Cárſtwo Roſſiyſkie iáko tárczy od nieprzyiáćioł zaſzczycáćie/ tarczámi ieſteśćie złoćiſtemi/ bo wierzyćie w Chryſtuſa/ ktorego w pieśniach pieśni piſmo złotem nazywá/ mowiąc: głowá iego złota głowá/ ręce iego okrągłe złote/ ſłońcem śie nazywa tenże Chryſtus/ bo przez Proroká Máláchiáſza Bog mowi: wynidźie wám boiącym śie imienia mego ſłońce ſprawiedliwośći/ tu dáieśie wiedźieć/ że *virtus vnita fortior*, moc ziednoczona ieſt potężnieyſza/ ponieważ świátłość ſłoneczna z świátłośćią tárcz złoćiſtych ziednoczoná ſtálá potężnieyſza ták/ iż od tey świátłośći gory śie błſzczáli/ á iáko pochodnie ogniſte oświecáły/ ták moc ziednoczona wáſzego Cárſkiego weliczeſtwa dwoch bráćiey rodzonych ieſt potężnieyſza y kożdemu nieprzyiaćielowi ſtráſzna/ dotego moc Chryſtuſowa

[Margin notes: 1 mach: 6 (beside "napiſáno"); cant: 5. (beside "ręce"); mala: 4 (beside "Bog")]

z mocą waßego Cárſkiego weliczeſtwa ziedno=
czona ieſt słońca ſprawiedliwośći światłość z
światłośćią tárcz złoćiſtych ziednoczona/ y ſtálą
potężnieyßą ták/ iż tą światłośćią ziednoczoną
gory wyſokie/ pyßne woyſka Máchometáńſkie
będą oświecone/ y iák pochodnie ogniem ſpálone
y porażone/ ponieważ pyßnych pogánow go=
Pſál:45. rámi nazywa Pſalmograph/ mowiąc: zatrzą=
ſnęły śie gory mocą iego/ dáley tám napiſáno:
zatrząſnęły śie pogánie y chwiáły śie krolewſtwa/
dotego wáße Cárſkie weliczeſtwo zá Pátronkie
máćie waleczną rodźićielkę Bożą/ ktora vſtraßy
Máchometánow pogánow y rozpędźi/ iák v=
ſtraßyła Cára Tátarſkiego Tamerlaneſa y roz=
pędziła Tatárow/ z ktoremi on wielką Roſſią
woiował/ bo Támerlánes widźiał Bogárodzicę
z wielkiemi hufami ſtráßnych rycerzow Aniołow
ná powietrzu ſtoiącą y ręce do niebá podnoßącą/
y Bogu śie zá chrześćián modlącą/ y Tamerla=
neſa vſtraßáiącą/ vſtraßony od ſnu śie ocknął
y te widzenie ſtráßne Xiążętom ſwoim powiá=
dał/ mowiąc: ách mnie/ iáka to Páni purpuro=
wym pláßczem y wielką światłośćią przyozdo=
biona/ y ſtráßnym woyſkiem otoczona chodźi
po wyſokośćiách niebieſkych nás vſtraßáiąc?
odpowiedźieli mu: Pánna Máriato ieſt Boga=

Hiſtor: o cudownȳ obráźie boga rodzicy włodźimirſkiey ktory teraz śie znayduie na Moſkwie.

rodzica

rodzica chrześciáńska pomocnica / chce iáko widzimy chrześcián bronić; á nas gromić / wten czás Tamerlanes bárzo sie zatrwożył / y począł zewszystkim woyskiem swoim vćiekać / Za modłámi teyże Bogarodzicy Bog y wászemu Cárskiemu weliczestwu da nád máchometanami tákie zwyćieżstwo / iákie dał nad Tatárámi wielkiemu Xiążećiu Moskiewskiemu Iwánowi Wasilewiczowi / ktory orde Kázáńską / Permską / Sibirską / Laponską / Hugierską / Bołgarską / Astracháńską / y Tatárow inszych przez woyne sobie zhołdował / da wászemu Cárskiemu weliczestwu Bog nad máchometánami tákie zwyćieżstwo; iákie od Boga miáł Dimitr Semeczka wielki Kniáź Moskiewski / ktory Tatárow ták pogromił / iż wiecey niżeli na trzynáśćie mil trupow Tatárskich pola y role y drogi pełne były / tegoż roku Turkow 25000 iezdnych / á Ianczárow 8000. Tatárow 8000: á Gáler 150. Zelim Cesarz Turecki dobywáć Astracháni pod Moskiewskim Kniáźiem źiemią y wodą wypráwił / ále im Moskwa naprzod Galery z strzelbą odięła na rzece Donie v przewłoki / y iánczarow pobiła / potym iedni v Astracháni głodem y nędzą strapieni gdy nazád ćiągneli / pozdycháli / drudzy potoneli / drugich Moskwa pogromiła / ták iż Tatárowie

Strykow: list 691.

Strykow: list 420.

Strykow: támże.

sámi

ſámi ichże właśni towarzyße oney woyny /
bili ich / przeto od tey wielkiey liczby vtráćiwßy
wßyſtką Armátę; ledwo śię ich 2000. do Kon-
ſtantinopolą wróciło / tákie zwyćiężſtwo dá
Bog y wáßemu Cárſkiemu weliczeſtwu nád
Máchometanami Turkámi / z ktoremi wáße
Cárſkie weliczeſtwo dlatego woiuiećie / żebyśćie
cztery ſtolicy Pátriárße / Konſtantinopolſką /
Alexándryſką / Antiochiſką / y Jerozolimſką /
y niezliczony národ chrześćiáńſki z niewoli biſſur-
máńſkiey wyzwolili / záczym Bog bogaty w
miłośierdziu dá bogáte miłośierdzie waßemu
Cárſkiemu weliczeſtwu / dá páńſtwo Mácho-
metáńſkie / dá mieyſca S. dá Jeruzalem / dá y
libro: 10 in prefa: Grob Chryſtuſow / bo Thomaß Bruxeleńſki
o nawroceniu Sáracenow piſząc: rozmaite pro-
roctwa ludziom SS. z nieba obiáwione napiſał:
ktore proroctwa y dziśia Murzynowie Mácho-
metáni v śiebie máią y wierzą / że połnocny mo-
nárcha iákiś páńſtwo Tureckie w moc ſwoią
weźmie / y mieyſca S. y Grob Chryſtuſow od
máchometánow odßuka / takiemi záś Monarchámi
połnocnemi ieſteśćie wáße Cárſkie weliczeſtwo /
ktorzy w połnocnych kráiach panuiećie / dotego
Xięg: 1. rozdz: 21 Monárchia Turecka z Fráncuzkiego iezyka na
list 118. polſki przetłumaczona / do druku Roku 1678. w

Słucku

Słucku podána mowi: Moſkiewſkiego Cára bárziey ſobie (Turcy) wáżą niż polákow / trzymaiąc onim / że może záwße wyprowádźić w pole ſto pięć dźieśiąt tyśiecy konnego woyſka / on śie też ſám nieśie zá rownego Ceſarzowi tureckiemu / y tákże iáko y on napełnia liſty foremnemi tytułámi / Grecy go zowią Ceſárzem y protektorem ſwoim / ſpodźiewáiąc śie ze wßyſtkich proroctw ſwoich ták dáwnich iáko y świeżych / iż on Cerkiew ich oſwobodźi y wolnośći im przywroći / naywiękßy iednak poſtrach od Moſkwy Turcy ztąd máią / że śie obáwiáią złączenia z Krolem Perſkim / gdyż te dwie potęgi ſkupione byłyby bárzo śilne páńſtwu Othomáńſkiemu / Dáwid od Goliátha iego własny miecz odiąwßy ſámemuż Goliathowi iego mieczem głowę odćiął / zá Bożą pomocą możećie wáße Cárſkie weliczeſtwo miecze y łuki od biſſurmánow odiąć / y tym orężem ich ſámych pogromić y zwyćiężyć / czego ia wáßemu Cárſkiemu weliczeſtwu ßczerym áffektem życzę / z Cárem Dáwidem poſpołu o biſſurmánach mowiąc: miecze ich niech śie obrocą do ſerca ich / á łuki ich niech śie połámią. 1 reg: 17. pſal: 36.

Wáßego Naiáśnieyßego weliczeſtwá Cárſkiego vſtáwiczny Bogomodlcá y ſługá nayniżßy.

IOANNICIVSZ GALATOWSKI
Archimándryta Czernihowſki Jelecki.

CZYTELNIKV ZACNY.

MJedzy kakolem tu pszenicę / miedzy ćierniámi rożę / miedzy Máchometáńskiemi baśniámi falszywemi znaydźiesz chrześćiáńską wiarę práwdziwą / czytáiąc Koheletha Chrystusowego Alkoránowi Máchometowemu odpowiadaiącego.

REGESTR

Tu w Alkoranie Máchometowym Rozdźiałow napiſanych.

ROZDZIAL 11.

Przywodzi bayki Máchometowe/ ktory powiáda / że nie Chrystusa żydzi ále iudászá ná Krzyżu przybili/ dlaczego celebrowáć wielką noc káże.

ROZDZIAL 12.

Pokazuie insze básni / ktore Máchomet powiáda/ iż mu klucze do Ráiu na dzień sądny dáne będą/ y omękach piekielnych y oszczęśliwości wieczney / ktora się w Ráiu niebieskim znayduie.

Alkoran Máchometow kłámá tu y daie/
Koheleth mu Chrystusow odpor słuszny daie.

ROZDZIAŁ. PIERWSZY.

ALKORAN, Máchometa nazywa Prorokiem y Apostołem y posłem ostátnim od Bogá ná świát posłánym/ dlá naprawowánia świata zepsowanego. Theoph. y Cedre. Rok 630

KOHELETH, W Arabiey Máchomet się vrodził/ y był pastuchem vbogim/ y sługa iedney wdowy/ Cadigá názwaney/ ktorey wielblady z náymu pásł. Potym gdy go bogáta Páni wdowa zá męża sobie wzięłá/ on bogátym zostáwszy chciáł zostać Krolem Arábskim/ ále niemogł tego dostąpić/ dlá podłego vrodzenia swego/ y dla zbrodniey swoich/ o ktorych ludzie wiedzieli/ záczym chytrym będąc chitrze postąpił. Tytuł prorocki/ tytuł Apostolski/ y tytuł poselski sobie przywłászczył/ żeby przezto krolewskiey prerogatiwy w Arábiey dostąpił/ mácie tedy wiedzieć máchometáni/ że wász Máchomet niebył prorokiem/ poniewaz wy w swoiey wierze się fálszywey niezgadzácie/

Leonclavius o suplenie kronik: Tureckiey. list: 74.

bo Turcy Machometa za proroká máią. Persowie zaś Machometa niemáią za proroká / dlá tego Turcy Persow / á Persowie Turkow heretykámi nazywáią / y wielkie woyny z sobą miewáią / ále kollegę Máchometowego nazwánego Hális Persowie ßánuią / y náukę iego przymuią / ktory był zákonu Machometowego rozßerzyćiel / y zá Proroka go máią / y twierdzą / że śię Bog ludźiom w postáći Halego pokázał / y przez włáśne vsta swoie przepowiadał im nayskrytße taiemnicy wiáry / o Máchomećie zaś Persowie mowią / że Máchomet vmieráiąc powiádał / że miał

Báron: Rok:630

trzećiego dnia wstáć zmártwych / vczniowie iego pilnie tego strzegąc / smrod z iego ćiałá trzećiego dnia vczuli / y rzekli: Anioł dla nas żeśmy tu obecni dla iego wskrzeßenia nieprzychodźi / y odbiegli onego trupa sámego / przyßły psy miásto Anioła y boki iego rozßarpáli / ostátek ćiała iego w grob włożyli / záczym machomet iest prorok falßywy / z tych prorokow ktorych spominał Chrystus

Mathe: 7

mowiąc: strzeżćie śię falßywych prorokow ktorzy przychodzą do was w odźieniu owczym / ále wewnątrz są wilcy drapieżni. Niebył też Máchomet Apostołem / bo Apostołowie náuką y cudámi ludźiey do wiáry chrześćiáńskiey przywodźili / według roskazánia

Chryst-

Chrystusowego: Idąc na wszystek świat kążcie Ewángelią wszystkiemu stworzeniu / kto vwierzy á okrzści się zbáwion będzie / ále kto nie vwierzy bendzie potępion / á známiona tych / co uwierzą te násládowáć będą / w Imieniu moim diabły wyganiáć będą / nowemi językámi mowić będą / węże bráć będą / á choć by co śmiertelnego pili / nie zászkodzi im / ná niemocne ręce kłáść będą / á dobrze się mieć będą. Máchomet zás nie náuką y niecudámi ludziey do swey wiáry przywodzi / ále mieczem przymuszá / do tego Arabowie kiedyśie pobuntowáli / y od Cesárzá Heráklluszá odstąpili / Máchomet się do tych buntownikow przyłączył / y sam zostáł buntownikiem / przećiwnym y nieposłusznym Cesárzowi Heráklluszowi Pánu swemu / dla tego Arabowie Máchometá vczynili Hetmánem swoim / potym gdy Máchomet woysko chrześciáńskie od Heráklluszá wysłáne poraził / Arabowie go vczynili Krolem swoim / Apostołowie zás nie byli buntownikámi / żádnemu się przełożonemu nie sprzećiwiáli / owszem ludziey náuczáli / żeby przełożonemu swemu byli posłuszni / bo Apostoł Páweł nápisał: Kożda duszá niech będzie zwierzchnośćiám wyższym poddána / bo niemász zwierzchnośći tylko od Bogá / á te ktore są zwierzchnośći od Bogá są postánowione / á ták ktośię zwierzchnośći sprzećiwia / Bożemu śię postánowieniu sprzećiwia. náostátek Máchomet nie był posłem ostátnim ná świát od Bogá postá-

Márc: 16. Rom: 13.

nym / dla nápráwowánia świátá zepsowanego / bo tákim posłem ostátnim iest Chrystus / według Apostoła Páwłá mowiącego: Ciestokroć y rozlicznie dawno Bog mowiwszy Oycom przez Prorokow / ná ostátek dniow tych mowił nám przez syná. Do tego

Hebr: 1.

czy iest to wiáry godna rzecz? że by ostátnim posłem / Bog vczynił waszego Máchometa lotra ták hardego / ktory z hárdośći swoiey ważył śię do wás mowić: wierzćie w Boga y w posła iego Máchometa / bądźćie posłuszni Bogu y posłowi iego / násláduyćie Boga y posłá iego / zá táką hárdość ztráćił Bog z niebá do piekła lucipera / ktory chćiał być rowny Bogu / zaczym y Máchometa; ktory Bogu czynił śie rownym / zá tę hárdość do piekła Bog wtrácił.

ROZDZIAŁ, *DRVGI*.

ALKORAN, Má zalecenie y pochwáłę od machometanow / że go Archániol Gábriel od Bogá posłány z niebá Máchometowi przyniosł / á ten zákon swoy Máchomet názwał Alfulian: to iest Rozdźáły / powiadáiąc: że nie wszystek oráz dany mu iest od Boga zákon / ále poczęśći czásow roznych / iednego czásu iedna część / drugiego czásu druga część / inszych czásow insze częśći zákonu

sa Máchometowi od Bogá dáne/ y z naywyzszego nieba zákon Machometow áż do nanizszego nieba zstapił / potym na ziemie spuszczony iest / y przez Archanioła Gábriela Máchometowi przyniesiony y dány / ktory zákon Máchometow / Arabowie Alkoran / to iest : pismo nazywaia / ktory zakon w Alkoránie napisany / Odmen wesko lát po smierći Máchometowey z pomoca drugich Máchometánow do kupy zebrał / y iedna kśiege vczynił .

KOHELETH W iezyku Hebreyskim to śie znáczy co Ekklesiástes / Cerkiewnik / álbo sobornik / álbo zgromádziciel od madrego Salomona madrze nápisány /ktory nápisał: *vanitas vanitatum & omnia vanitas* . proznosć proznośći y wszystko proznosć . Ten Koheleth/ álbo Ekklesiástes powiáda / że Alkorán Máchometow iest proznosć proznośći y wszystko proznosć / bo na Gorze synáyskiey dáł Bog Izraelitom dzieśiećioro przykázánia / temu zákonowi Boskiemu twoy Máchomećie zákon iest przećiwny/ ponieważ tám Bog nie káże zabiiać y cudzołożyć. Y nadáremnie przyśiegać / y grzechow ynszych czynić / á twoy Alkoran káże zabiiać y cudzołożyć y przyśiegi łámać / y grzechy czynić Ecclesi.

Báron: Rok: 130

inſze/ záczym nie od Bogá/ lecz od przećiwniká Bożego ſzatáná y nie z niebá/ lecz z piekłá tobie zákon twoy przynieśiony ieſt y dány/ poniewáż y ludźiey do piekła nie do niebá prowádźi/ do tego zákon twoy wſzeteczeńſtwo czynić pozwála/ grzech ćieleſny/ zá ktory Bog zagubił ſwiát potopem/ Alkorán twoy pozwála grzech nieczyſty przećiwko naturze czynić/ zá ktory Bog ſodomę y Gomorrę ogniem śiárczyſtym ſpálił/ Alkorán twoy pozwála przyśięgę łámáć/ á zato Bog śię ná ludźiey gniewa/ y onych karze/ bo Władyſław z. Jagelowicz Krol polſki z Amurátem Ceſarzem Tureckim przymierze ná dźieśięć lát vczynił/ y przyśięgą potwierdźił/ potym od Juliáná kardynała Pápieżká władzą rozgrzeſzony tę przyśęgę złamał/ y woynę toczył/ pod Wárną z Amuratem. w ten czás Amurat podniosſzy do niebá oczy mowił: Chryſte ieżeli Bog ieſteś iáko chrześćianie o tobie mowią/ pomśćiſieſz nád chrześćiány twemi wiarołomcámi/ ktorzy tobie wiarę złamáli/ á mnie pomágáy ná woynie. Gdy tedy Amurat woynę z Władyſłáwem pod Wárną toczył/ w ten czás chrześćiánie byli porażeni od Turkow. y Władyſław Krol ieſt zabity/ do tego zákon twoy niepokazuie drogi grzeſznikom y niepodáie ſpoſobu do doſtąpienia w

ſtrik: lib: 18. cap: 1. fol: 603.

niebie zbáwienia wiecznego / poniewáż Alkorán dla omyćia grzechow roſkazuie częſte omywánie ćiáła czynić / ktorego przykazánia ſłuchaiąc Máchometáni vmywáią ſobie nogi / brzuch / ręce / ramiona / oczy / vſta / nozdrze / y członki inſze / nie poiednokroć / ále y wiele raz poiakich kolwiek grzechach wodą ćiało ſwe omywáią / rozumieiąc: żetym omywániem wolni odgrzechow zoſtáli / Sakrámentá od Chryſtuſá poſtanowione dlá zgladzenia grzechow ludzkich Máchomet odrzuca / Kohelet záś mowi: te omywánie wáſze Máchometáni żádney wági niema / ktorym tylko ćiało wáſze odpozwierzchowney zmazy omywaćie á duſzy ſwoiey od grzechow nieoczyſzczaćie / bo Chryſtus ganił żydow / ktorzy ćiało ſwoie oczyſzczáli / á ſerce mieli nieczyſte / przyrownał ych do kubká y miſy mowiąc; biadá wám nauczyćiele y Pháryzeuſzowie obłudni / yż oczyſzczáćie kubek z wierzchu y miſę / á wewnątrz pełne ſą drapieżſtwá y nieczyſtośći / Pháryzeuſzu ſlepy; oczyść pierwiey to co ieſt wewnątrz w kubku y w miſie áby y toco ieſt zwierzchu czyſtym było / dla tego trzeba wā záchowáć Máchometáni Sakrámentá oſobliwie Krzeſt y pokutę / ktore ſkutek ſwoy y moc omywánia grzechow ludzkich od Męky Chryſtuſowey biorą / tak w Apokalipſi napiſáno: math:23. Apoc: 1.

Omył

Omyi nas od grzechow naszych krwią swoią.

ALKORAN, Ma pochwałę v máchometanow dlá czestego nabożeństwa / bo Máchometáni pięć kroć chodzą do meczetu każdego dnia Bogu się modlić / y lubo są w drodze álbo na morzu iednak się Bogu pięć kroć modlą.

KOHELETH. Wy Máchometáni Bogu w Troycy iedynemu się nie modlićie / y iego bluźnićie / mowiąc : yż trzy Persony w iednym Bogu się nieznáyduią / zaczym Bog wászey modlitwy bluźnierskiey niesłucha / lubo nietylko pięć kroć / ále wednie y wnocy nieprzestáiąc byśćie do Bogá wołáli / ponieważ wy Máchometáni iesteśćie Atheistami bezbożnemi / niemáćie Bogá prawdziwego / gdy niemácie Bogá w Troycy iedynego / y iemu się niemodlićie / ále się modlicie iákiemuś inszemu Bogu fałszywemu zmyślonemu / ktory się na świećie nieznayduie / o waszych to machometanách do Bogá prorok Dáwid mowi :

Psal: 88. Wyley gniew twoy na poganow / ktorzy ćiebie nieznáią. y na Krolewstwá / ktore Imienia twego nie wzywáią. Do tego twoy zakon fałszywy / gdy mowi : że wszystkie rzeczy náświećie trefunkię się dzieią bez rządzenia Boskiego / y bez woli y bez opatrznośći

Ester 13. Boskiey. bo w Xięgach Esther jnaczey napisano :

Pánie

Panie Krolu wßechmogacy / wßystko iest w rzadzeniu twoim / á niemaß ktoby sie woli twoiey sprzećiwil. Dotego twoy Machomećie zakon fałßywy / że Boga grzechow awtorem nazywa / mowiac: Chrystus gdy vczył ápostołow swoich Bogu sie modlić / na ten czás kázał mowić: Niewwodź nas napokusy / ále nas zbaw od złego. bo dla tego kazał Chrystus mowić: niewwodź nas na pokusy / że Bog dopußcza ludziom wpadać w pokusy / iednak sam Bog człowieka niekuśi / y nie pobudza go do grzechu / y niekáże złego czynić / ále kożdy człowiek zwoley swey w pokusy wpadá y grzeßy / według Apostoła Jakoba mowiacego: Żaden gdy bywá kußon / niech niemowi / że od Bogá bywa kußony / albowiem Bog nie iest kuśićiel złych / á sam nikogo niekuśi / lecz kożdy bywa kußon od właśney pożadliwośći przyciagniony y przynecony / zátym pożadliwość gdy śie pocznie rodzi grzech / á grzech gdy wykonany bedzie / rodzi śmierć. math: 6. Jakob 1

ALKORAN Vczynki miłosierdne presentuie / ktore Máchometáni zwierzentom nierozumnym oświadczáia / psom y kotkam kożdego dnia pewney godziny pokarm dáia / chleb w wode rybam dla iedzenia rzucáia / ptakow z klátki wykupiwßy na wolność wypußczáia / za duße Machometanow umarłych / wierzac:

Pierius valeria 9 in hieroglipgicis

że te vczynki martwym są pomocne y pożyteczne.

KOHELETH, Piſze Ján pierius waleriánus w Hieroglipbikách Egipſkich / y narodow inſzych / że pogánie báłwochwálcy pſow kotki y ryby y ptákow mieli za Bogow / poſzanowánie im czynili / pokárm daiąc y nawolność te zwierzęta nierozumne wypuſzczáiąc / zaczym wy Machometani wzieliście te zabobony ſwoie od pogánow bałwochwálcow / ktorych Izraelowi

Deut. 18.

chronić sie przykázano: kiedy wnidzieſz do ziemi / ktorą Pán Bog da tobie / nie ucżsie czynić według obrzydliwośćiey tych narodow.

ALKORAN Má pochwáłę u Machometanow dla wina / ktorego Machomet pić zákáznie / żeby sie ludzie w trzezwośći kochali / poniewaz wſzelkie złośći z wina pochodzą.

KOHELETH, Miedzy chrześćiánami prawowiernemi ten chrześćianin ma pochwáłę / y od Bogá nágrodę mieć będzie / ktory sie w trzezwośći kochá / y wina y wſzelkiego napoiu

Luc. 1.

pianego niepiie / táki był Ján S. Krzćiciel / o ktorym oycu iego Zachariaſzowi Anioł Gábriel

Joan. 2.

oznáymił mowiąc: wina y ſycery (pianego napoiu) pić niebędzie / iednak to z dobrey woli nie z przykázania Boſkiego chrześćianin czyni /

bo

bo Chrystus Bog nasz w Kanie galileyskiey sam dla picia z wody wino vczynił / Apostoł też Páweł pozwala niewiele pić wina / do Thimotheuszá pisząc: Wody niepiy / ále vżyway potrosze wina / dla żołądku twego y częstych chorob twoich.

ALKORAN, Ma pochwáłę od Machometanow dla postu / ktory Máchometáni przez trzydzieśćie dni zachowuią / y przez cáły dzień tego postu nic nie iedzą / chiba w wieczor gwiazdy na Niebie obaczywszy mięso iedzą.

KOHELETH Ten post iest nieważny / gdy wy Máchometani pośćicie / y tegoż dnia mięso iećie / bo takim postem sobie przygotowánie do smacznieyszego iedzenia mięsa czynićie / żebyśćie mogli brzuch swoy mięsem napełnić / o tákich záś Apostoł Páweł napisał: *Quorum Deus venter*, Ktorych Bog iest brzuch. Jeszcze zakon twoy iest plugáwy machomiecie y fałszywy / że wielie żon y podłożnic mieć pozwála / dlatego záś w Alkoránie twoim to napisałeś y pozwoliłeś / bo sam będąc ná ćielesny grzech / na wszeteczeństwo rospasány piętnaśćie żon y dwie służebnicy miałeś.

Tim: 3.

phil: p 3.

thomasz brurell: lib: 10.

ALKORAN Mowi: Abráham miał żonę Sárrę y podłożnicę Agar / Jákob miał

genes:16 dwie żony rodzone śioſtry Lie y Ráchel / Da-
wid miał żon y podłożnic wiele / iednak oni ſą
Pátriarchámi SS: dla tego y teraz wolno żon
y podłożnic mieć wiele.

KOHELETH Jáko w przyrodzonym ták
y w Moyżeßowym zakonie wiele Bog rzeczy przy
kázał y dopußczał czynić / z ktorych rzeczy iedne
należą do zakonu ceremonialnego / kuczki czynić /
báranka rzezać / chlebá przáſnego záżywać /
krwią bydlęcą ludziey pokrápiać / ßáty iedney
zelnu y z wełny nieczynić / zwierząt álbo ptá-
kow y ryb iákich nie ieść / obrzezowáć śię / bydło
Deut:15 zábiać y Bogu ofiarowáć / y ceremonie obrządki
Deut:25 inße czynić / drugie rzeczy do zakonu iudicial-
nego należą / a ten zakon káże Pánu / żeby ſłudze
ſwemu przed ſędziami ßydłem ucho przewierćiał /
ieſli ſługá chce na wieki Pánu ſłużyć / ten że za
kon Judicialny do ſądu należący káże / ieſli by dwa
brácia rodzeni byli / y vmarł by ieden brat bez
potomnie / powinien drugi brát rodzony wziąć
żonę brátnią / żeby zoſtáwił potomka vmarłemu
brátu ſwemu / á ieſli by niechćiał wziąć żony
brátniey / powinna była ta niewiaſta iść do brá-
my / y przełożonym ſędziom to oznaymić / y
przed ſędziami ta niewiáſta przyſtąpiwßi do brátá

mężá swego / miáła zzuć obuw ieden z nogi iego / y plunąć na twarz iego mowiąc: ták śię stanie człowiekowi / ktory nie buduie domu bráta swego / á będzie nazwáne imie iego w Izráelu / dom z zutego / ten zákon ceremoniálny do obrządkow należący / y zákon iudicialny / do sądow należący / przez Chrystusá iest zepsowány y skończony / według słow Chrystusowych: zákon y prorocy áż do Jáná. Luc: 16

ALKORAN, Chrystus zakonu niezepsował y nieskończył / bo mowił: Niemniemáyćie żebym przyszedł psowáć zakon albo Proroki / nieprzyszedłem psowáć ále wypełniáć / bo to wam zaprawde powiadam / dokąd niebo y ziemia niemina / litera iedna álbo ieden punkciczek nieprzeydzie z zakonu / áż śię wszystkie rzeczy stáną. math: 5. Zaczym y teraz wiele żon y podłożnic mieć wolno iák było w starym zakonie.

KOHELETH. Zákonu moralnego do dobrych obyczáiow należącego Chrystus niezepsował y nieskończył / y nám przykazał záchowáć mowiąc: niebędzieß inßych Bogow mieć oprocz mnie / nie kradni / nie cudzołoż / nie zabiay / nie świadcz fálßywie / nie wzywáy Imienia Páná Boga twego nadáremnie / czći oycá twego y mátkę / ßánuy dzień swięty etc: ále ten zakon moralny wiele żon y podłożnic mieć nie pozwa-

lá/ y nie dopuſzczá. do tego o zakonie twoim nie pozwaláſz nikomu dyſputowáć/ y tákiego mieczem zábić roſkazuieſz/ kto by chćiał o zakonie twoim dyſputowáć/ wiedząc że twoy Alkoran od prawdy ieſt dáleki/ ktoremu ſię ſtáry y nowy

Joan 3.

zakon przećiwi/ bo Chryſtus mowił: Kto złe czyni/ nienawidzi ſwiatłośći y nie idzie ná ſwiátłość/ aby nie były zgánione vczynki iego. Apoſtoł Piotr zás káże Chrześćianom náſzym bydź gotowym o wierze ná dyſputátio z kożdym człowiekiem py-

1 petr 3.

taiącym. Bądźćie gotowi k vdániu odpowiedzi kożdemu domágáiącemu śię od wás odpowiedzi o tey nadziei ktora w wás ieſt.

Simon maiolus rozmow. 23 liſt 304.

Do tego Simon maiolus piſze: że w Apuliey był mármurowy Bałwan máiący na głowie ſwey obręcz miedziany z tákiemi ſłowami napiſanemi: w maiu gdy ſłońce będzie wſchodziło złota głowa mnie będzie. W ten czas machometánin ieden Roberta giwiskardá czarownik niewolnik wytłumaczył/ co śię przezto znaczy/ iż kiedy w maiu ſłońce wſchodzić będzie/ ieſli bałwána ćień obaczy/ gdzie głowy ćień przydźie/ tám ſkarb znaleziony będzie/ y według tłumáczenia iego/ onego czáſu tam wielki ſkarb ználeziony przedtym zakopany/ ktoremi pieniądzmi Machometanin z niewoli śię wykupił. Tu zá- k... Machometow ieſt przeklęty/ gdy z prze-

kletemi

kletemi diabłami towarzystwo mieć y czarami się bawić pozwala. Bo chrześcianie przyszedszy do Palestiny gdy woyne z Turkami toczyli y woysko tureckie pogromili y z Jeruzalem wypedzili/ tego czásu Turcy czarownicy w swym woysku woysko też mieli Diabłow/ za ktorych pomocą y nauką przeciw chrześcian czarami nay więcey woiowali/ rozmáite chrześcianom phantázmatá/ poczwary albo strászydła pokazuiąc y wielkie przeszkody obłudne czyniąc/ bo miedzy Máchometanámi waszemi czarownicy rozniśie znáyduią/ iedni máią w sobie złego ducha mieszkaiącego/ ktory pocichu odpowiadá im: gdy go oco pytáią/ taka była iedna służebnica w mieście Philippách/ z ktorey Apostoł Páweł wygnáł złego ducha mowiąc: Roskazuieć w Imie Jezusa Chrystusa ábyś odniey wyszedł. y wyszedł oney że godziny/ drudzy maią w sobie złego ducha mieszkaiącego/ ktory głośno im odpowiáda/ gdy go oco pytaią/ takie były Phœbades służebnicy Phœbusa falszywego boga pogańskiego/ przez ktorych głośno zły duch odpowiadał ludziom oco pytaiącym; inszy czarownicy nie wsobie ale przy sobie máią złego ducha mieszkáiącego/ ktory czarownikom o iaką rzecz pytaiącym roznemi odpowiadá sposobami/ álbo przez ogien/

Piotr Kochános pieśnio.

Jakob thirinus in 1. reg: 28.

Actor. 16.

albo z miednicy przez wode / álbo z pierśćienia álbo z wnetrznośćiey bydlecych / albo umárłego człowieka iákiego z powietrza osobe zły duch vczyni / y przez iego vsta odpowiáda / álbo w zwierćadle zły duch niemowiac iáka rzecz pokázuie y obiáwia / záczym y temu w Apuliey Machometaninowi czarownikowi zły duch obiáwił iákim kolwiek sposobem tu napisánym skárb zakopány / ále tákich czárownikow kazáł Bog

Deut: 18. Izraelitom sie chronić / mowiac: niech niebedzie gusłárz áni czárownik / áni ktobyśie duchow złych radził / álbo śie od umárłych práwdy dowiadywał.

ROZDZIAŁ, TRZECI.

ALKORAN Powiada / że Archanioł Gabriel od Boga posłany Xiege názwana Alkorán pospołu z mieczem przyniosł z nieba Máchometowi. y roskázáł / żeby mieczem tym bronił zakonu Máchometáńskiego w Alkoránie nápisanego / y zabiiáł wszystkich ktorzy Alkoranu nieprzymuia y zakonowi Machometowemu sa przećiwni.

KOHELETH, Opisuiac Báronius Rok 632. Powiáda / że tego czásu ktorego śie Máchomet ná świećie z swoia secta wynurzył / opołudniu

widziána byla na niebie kometá nakßtalt mieczá. ktory miecz na niebie od Bogá vczyniony y ludziom pokazány przeznaczał/ że twoi naśládowcy mieli Chrześćiáńskie páństwa przez miecz pośiádáć y Chrześćián mieczem zabiáć / ále tego mieczá Bog tobie Machomećie niedał y niekázał chrześćián zabiáć / bo w Prołohu 4. dnia septembra napisano/ że ieden Machometanin ßedł ná gore Oycá Antoniego dla polowánia / idąc obáczył zakonniká śiedzącego y kśiegi czytáiącego/ do ktorego Máchometánin poßedł / żeby go zabił/ á gdy blizko przyßedł/ zákonnik ony prostarßy reke prawo mowił / stáń/ y stał Máchometanin dwa dni y dwie nocy na mieyscu iednym/ y niemogł śię nigdzie rußyć / potym rzekł do zakonniká / przez Bogá ktoremu śię kłániaß / odpuść mnie/ odpowiedział zákonnik: idź w pokoiu / y tego czasu rußył śię z mieysca / na ktorym stał Máchometanin / do tego Baroniuß opisuiąc Rok 1065. powiáda / że Machometáni Tátarowie gdy Carogrodskie páństwo náiachali / ktorego woyská Tatarskiego ßeść kroć sto tyśięcy było / y Grecią pustoßyli/ w ten czás Konstántin Duka Cesarz Grecki kazał śię ludziom do postu y modlitw vdáć/ á sam bosy z pláczem Bogu śię modlił / y

Prołoh septembra 4.

Báron: Rok 1065.

dnia iednego Tatárowie będąc w namiotách swoich obaczyli wielkie przećiwko sobie woysko Angelskie / ktorzy Aniołowie prętko Tátarow naiáchawszy / strzelbą niewidomą po-

Báron: Rok 718. wietrzem porazili ták / iż Tatárzyna żádnego bez rány niebyło. Ták że Bároniusz opisuiąc Rok 718. powiada / że Pelágius Krol Hiszpáński gdy się krył w gorách z máłym woyskiem swoim przed Máchometánámi / Bogárodzicy się poruczáiąc y modląc / żeby ich od wielkiego woyská Máchometáńskiego ratowałá / Sáráceni poczeli náte iaskinią rzucáć kamienie / w ktorey się krył Pelágius / y zą przyczyną rodzicielki Bożey kámienie náżad się wracáło / y Máchometanow samych zabiiáło / z tych przykłádow dziwnych tu nápisánych dáie się wiedzieć y widzieć / że tobie Máchomećie Bog miecza niedał / y niekázał chrześćián zabiać / ponieważ zahomował naśladowce twego Máchomeianiná / ktory z mieysca niemogł się ruszyć / gdy chćiał zákonniká zábić / y posłał Aniołow swoich / ktorzy sześć kroć sto tysięcey Tátarow Máchometánow zabili / y kamienie obroćił ná Máchometánow / ktore oni ná Pelagiusza y nawoysko chrześćiańskie rzucali / dotego napisał Swięty Eulogiusz

Sanctus Eulogi: Męczenik in Apologetico / że Máchome-

towi

towi ſzatan w oſobie ſepa drapieżnego ptaka z gebą złotą śię vkázywał/ y Gabrielem Archániołem śię nazywał/ y Máchemeta porywał y rzucał oziemie/ tak/ iż Máchomet na ziemie vpádſzy tłukł śię y piáne zgeby wypuſzczał. A gdy żona iego tym śię brzydźiłá y żałowałá/ yż ták vbogiego y chorego poiełá/ on dla iey poćiechi ták ią vbłagał mowiąc: vkázuiemi śię Anioł Gábriel/ y ſkoro go vyzrze vpaść muſzę/ záczym diábol tobie twoy Alkoran dictował/ ktoremuś ty ſłużył / ktory śie tobie pokázywał y ćiebie tłukł na ziemie rzucáiąc /dał tobie miecz y kázał tobie Máchomecie/ żebyś mieczem chrześćian zabiiał /bo ták do żydow mowił Chryſtus: ták y do Máchometánow twoich naſládowcow mowi: Wyśćie z oycá diabłá/ y pożądliwośći oyca wáſzego czynić chcećie/ onci był mężoboyca od początku y w prawdźie nieſtał / bo w nim prawdy niemaſz/ gdy mowi kłámſtwo z ſwego włáſnego mowi: yż ieſt kłamca y oycem kłámſtwa/ ponieważ Bog ludziom káże z wolney woli ſwoiey do zakonu Boſkiego śię nawracáć/ nie przymuſzáiąc ych mieczem y śmierćią tyráńſką. Ták mowił Chryſtus Bog náſz: Jeſli kto chce iść zá mna/niechay ze ſamego śiebie zaprzy/a we zmie Krzyż ſwoy/y naſláduie mnie. ták y prorok Dáwid mowi: máth:26

Psal: 53. Dobrowolnie tobie będę ofiárował / będę wysłáwiał Imie twoie Pánie / że iest dobre.

ROZDZIAŁ, *CZWARTY*.

ALKORAN Mowi / iesli wy chrześćianie zakon moyżeszow y zakon Chrystusow máćie zá prawdziwy dla cudow / ktoremi cudami zakon swoy Moyżesz y zakon swoy Chrystus potwierdził / tedy musićie y Machometow zákon mieć za práwdziwy dlá cudow / bo pierwszy cud iego iest / że Duch S. w postáci gołębia przyliatywáł do niego y z nim do vcha rozmáwiał.

KOHELETH, Thomász bruksselleński o nawroceniu Sarácenow libro 10. cap: 1. pisze: że klerik ieden w Rzymie chćiał honoru dostąpić / ále niedostąpił / dlátego z Rzymu za morze do Máchometá vćiekł / y gołębia náuczył ziárna brać y ieść z vcha Máchometowego / y ludziey zwodził ten klerik / mowiąc: do ktorego człowieka Duch S. w postáći gołębiney przyleći / y będzie z nim rozmáwiał / żebyśćie tego człowieká zá wielkiego y przełożonego mieli / potym wypuśćił potaiemnie gołębia / ktory poleciał y vśiadł na ramionach Máchometowych / y w puśćił nos swoy w vcho Máchometowe / y brał y iadł ziárna / ktore

w vchu

w vchu były Máchometowym / widząc to Saraceni wierzyli / że Duch S. w postáći gołębia do vcha Máchometowi Boskie słowa y táiemnicy powiáda / y z Máchometem rozmáwia / y według świadectwá Historykow iest w mieśćie Mecha názwánym wieża / przy bożnicy Machometowey gdźie Machomet leży / ná tey wieży wielkie mnostwo śię gołębi znayduie y niewolno gołębia żádnego zábić / á ktoby zabił / będźie śmierćią karány / bo Máchometáni mowią że te idą gołębie od tego gołębiá / ktory do Machometa przylatywał / y do vchá mu táiemnicy Boskie powiadał.

Jan sley dan list 204. znowu list 457.

ALKORAN Drugi cud Machometow pokázuie / że Máchomet kiedy śie vrodził pod czas narodzenia iego wszystkie bałwány powszystkim świećie vpadły;

KOHELETH Nieprawdę ty to mowisz / bo sam po śmierći rodźicow twoich zostaiąc w opiece wuia twego Manofi nazwanego / bałwánom śię kłániałeś / y wszyscy Arabowie z tobą pospołu bałwánom śie kłaniali / iako w łotrowskim żyćiu twoim nápisano / dotego Machomećie bałwochwalcą iesteś / gdy roskázałeś twoim násládowcom szanowáć mieśiąc / ktory oni szanuią

y na meczetach swoich poł mieśiąca do gory rogomá stáwia / dlá tego záś to vczyniłeś / żebyś pociągnoł do swey sekty chaldeyczykow y poganow inszych bałwochwálcow / ktorzy szanowáli mieśiąc y za bogá mieli. Tey wiáry pogáńskiey od oyca swego Izmáelity poganina Máchomet śię nauczył / od mátki żydowki nauczyłśie wiary żydowskiey / dlátego przyiał obrzezánie / y świniego mięsa ieść zakázał / żeby do swey sekty pociągnoł żydow / ktorzy obrzezánie przymuią y świniego mięsa nie iedzą / od Sergiusza záś heretyka náuczyłśię wiáry chrześciáńskiey / ále heretyckiey nieprawdziwey / bo przy Máchomecie był Sergiusz mnich Secty áryáńskiey y nestoryáńskiey / z Carogrodu dlá swey hereziey wypędzony / y nauczył Machometa pismá z stárego y z nowego Testámentu / według rozumu Aryusza y nestoryusza / y ták Máchomet z trzech wiar iedną wiarę fałszywą vkleił. do tego napisał Máchomet w Alkoránie swoim / gdy ludzie mowili onemu / pokáż nám cud iaki; iáko czynił Moyzesz / Chrystus / y drudzy prorocy / odpowiedział / że ludzie niewierzyli im / y czarownikami ich nazywáli / dla tego mnie Bog cudá czynić niepozwolił / ále przyszedłem w mocy oręża. Jeszcze Máchomet w Alkoranie swoim

napisał

napisał/ że gdy ludzie do niego mowili: słyszałeś sny ktore sie w spaniu pokazuią, zebrałeś bluznierstwá/ y poetyckie báśni powiadasz/ przyniesz do nás przynámniey z iednym cudem/ iako ći przychodzili; ktorzy ciebie vprzedzili/ od powiedział Machomet/ ktorzy was vprzedzili/ niewierzyli cudom/ záczym y wy cudom wierzyć nie będziećie/ chyba mieczem przymuszeni. Z tey powieśći Máchometowey dáie śie wiedzieć/ yż żadnego cuda Machomet nieuczynił/ ponieważ w Alkoranie swoim nápisał/ że mu Bog cudow czynić niepozwolił.

ROZDZIAŁ, *PIĄTY*.

ALKORAN Mowi/ że Bog iest ćielesny/ ma ćiáło/ głowę/ ręce/ nogi/ y członki insze/ y człowiekowi iest podobny/ ten że Alkorán mowi: że Aniołowie są ćieleśni z ogniá stworzeni/ y grzeszą/ y zá swoy grzech płácząc pokutuią/ te swoią naukę fałszywą fałszywym widzeniem swoim probuie Máchomet w Alkoránie/ mowiąc: przyszedł do mnie Anioł Gabriel y rzekł: o Máchomecie roskazuie tobie Bog/ że byś go nawiedził/ y przywiodł mnie bydlęćia nazwanego; Elmparak/ y rzekł: wśiáday y poieżdżay w dom S. cap: filior.um Izraelis

y wśiádłem y przyiachałem do Jeruzálem / tám Gábriel páſem bydlecia do ſkáły przywiązał / y niosł mię na rámionach ſwoich do niebá / do ktorego kiedy nám drzwi odemkniono / przywiodł mnie Gabriel do niebá drugiego / potym przywiodł mnie áż do niebá śiodmego / nátym niebie śiodmym widziáłem Aniołow / z ktorych kożdy Anioł ieden miáł śiedm dziesiąt tyśiecy głow / á w kożdey głowie było śiedm dziesiąt tyśiecy vſt / á w kożdych vſtach było siedm dziesiąt tyśięcy ięzykow / ktoremi Boga chwalili / tám widziáłem iednego Anioła płáczącego / y pytałem dla czego płácze? odpowiedźiáł / z grzeſzyłem / ia też modliłem śię zaniego / potym od Gábrielá wziął mnie inſzy Anioł / y przywiodł mnie przed máieſtat Bozki / y dotknoł śie mnie Bog ręką ſwoią miedzy ramionámi memi / y rzekł domnie: podałem tobie y narodowi twemu nábożeńſtwo / potym wrociłem śię do czwártego niebá / gdźie Moyzeſz zemną rozmáwiał / zſtąpiwſzy z nieba do bydlęćia Elmparak / iáchałem do ſwego domu / ktory był w mieśćie Mecha nazwánym / bo z tego domu / (według powieśći Máchometowey) wziął go do Jeruzalem. y do niebá Gábriel w prowádził / y powiádał Máchomet Sarácenom / że te widzenie miáł w nocy / poſłyſzáwſzy to Sá-

raceni niewierzyli tey báyce / y tyśiąc Sáráce-
now odstąpili od zákonu Máchometowego / wo-
łáiąc: w stąp wedniew niebo / że byśmy obáczy-
li y widzieli Aniołow ćiebie spotykáiących.

KOHELETH, Iáko Sáráceni tey báyce
twoiey fałszywey Máchomećie niewierzyli / ták
y chrześćiánie nászy niewierzą / lecz wierzą iż
Bog iest duch ćiáłá niemáiący / bo Chrystus ro-
zmáwiáiąc z sámáritánką mowił: Bog iest duch / Ioan:4.
y duszá człowiecza iest duch / według psálmográ-
phá o ludziach mowiącego: Wynidźie duch iego / y Psal:145
nawroći śie do źiemi swoiey. Záczym Bog nie wed-
ług ćiáłá / ále według duszy człowieká vczynił
nápodobieństwo swoie / bo iáko Bog iest duch /
ták y duszá człowiecza iest duch / Bog ma rozum
y wolą / ma też rozum y wolą y duszá człowieczá /
Bog iest nieśmiertelny / y duszá człowiecza nie
śmiertelna / Bog niewidomy / y duszá niewidomá /
Aniołowie też ćiáłá niemáią / ále są duchowie /
bo Apostoł Páwel o Aniołách mowi: Izáli Hebr:1.
wszyscy nieſą duchowie vsługuiącemi / ktorzy ná posługę
bywáią posłáni. toż y Dáwid prorok mowi: ktory psal:103
czyniſz ánioły twoie duchy y sługi twoie ogniem pałáiącym /
nierozumiey tu Máchomećie głupi / yż Anio-
łowie z ogniá są vczynieni y są ćieleśni / bo
Psalmistá dlatego to nápisał / że Aniołowie ná

kßtałt ogniá śię połyſkuią/ y w ogniſtey poſtá-
ći śię ludźiom pokazuią/ doznał tego Heli-
zeuszow ſługá/ ktory koło Helizeuszá Proroká
widźiał w poſtáći ogniſtey Aniołow ſtoiących
4 Regu: y Helizeuszá ſtrzegących/ bo nápiſano: Otwo-
6. rzył Pán oczy ſługi onego/ y vzrzał/ á oto gorá pełna
koniey y wozow ogniſtych około Helizeuszá. nie mogą
też Aniołowie SS. grzeßyć/ ponieważ záwße
oblicze Bozſkie widzą/ według nauki Chry-
math:18. ſtuſowey o máłych dźieciách mowiącego: Anio-
łowie ich w niebieśiech záwße pátrzą ná oblicze oycá mego.
z tych ſłow Chriſtuſowych Máchomećie naucz-
śię/ że Aniołowie SS. nie grzeßą/ bo ieſli by
grzeßyli/ nie widźieli by záwße oblicza Bozſkie-
go w niebie/ bo w niebie wieczna y vſtáwiczna
rádość z wiecznego y vſtáwicznego widzenia
twárzy Bozſkiey; iák Aniołowie ták y ludźie
świeći máią/ według Pſalmiſty mowiącego:
Pſal: 5. Ná wieki będą śię rádowáć y będźieß w nich mießkáć.
nie práwda y to Máchomećie/ żebyś śię ty w
niebie zá Aniołow Bogu modlił/ ponieważ
Aniołowie w niebie zá ludźiey śię Bogu modlą/
według Proroká Zácháriaßá mowiącego: od-
Zachar:1. powiedźiał Anioł páński y rzekł: O pánie zá ſte-
pow y dokąd że śię nie zmiłuieß nád Jeruzálem y nádmiá-
ſty Judſkiemi/ ná ktore ś śię gniewał iuż śiedm dźieśiąt lat.
Do tego śiedm nieb Máchomećie ty bydź na

vczaß/ y przeciwiß śię philozophom y Astrologom/ ktorzy náuczáią/ że iedynaście nieb śię znáyduią. Pierwße niebo iest naynizße/ na ktorym miesiąc/ drugie niebo iest/ na ktorym planetá Merkuriuß/ trzecie niebo iest/ na ktorym planeta Venus/ czwárte niebo iest/ na ktorym słońce/ piąte niebo iest/ na ktorym planeta Márs/ ßoste niebo iest/ na ktorym planeta Jupiter/ śiodme niebo iest/ na ktorym planetá Saturnus/ osme niebo iest/ na ktorym wßystkie gwiázdy śię znáyduią/ te niebo śię nazywa firmamentum/ twierdza/ według psalmográphá mowiącego: Niebiosá przepowiadáią sławe Bożą/ á stworzenie rak iego oznaymuie twierdza. dziewiąte niebo iest krysztalowe/ dziesiąte niebo iest *primum mobile*, pierwße ruszáiąceśię/ że śię naypierwiey ruszá y obrácá/ y nieba inße pociąga/ że śię pospołu znim ruszáią y do kołá obrácáią/ iedynáste naywyzße niebo iest Empireyskie czworowęgielne/ iáko w Apocalipsi napisano: Miásto ná cztery węgły leży. na tym niebie Bog y Aniołowie y ludźie S. meßkáią/ y te niebo nazywa Bog Thronem swoim/ v proroká Izaiászá mowiąc: Niebo stolica moia.

psal: 18.

Apoc: 21

Isai: 66.

ALKORAN, Aniołow pismo święte spo-

mina / ktorzy śię w ćiele człowieczym ludziom pokázywáli / Abrahamowi / Lotowi / Thobiaszowi / y iedli v nich y pili / záczym Aniołowie ſą ćieleśni.

KOHELETH, Zpowietrza ćiáło álbo z obłoku ſobie Aniołowie czynią / gdy śię ludziom pokázuią / kiedy záś ieść y pić v ludziey śię zdali / nie było te ich iedzenie y pićie práwdziwe / bo Aniołowie ten pokárm y napoy obracáią w elementa / w ziemie / w wode / w powietrze / y w ogień / z ktorych elementow pokárm ten ieſt y nápoy vczyniony / nie przemieniáią záś tego pokármu y napoiu w krew y w ćiáło ſwoie / poniewáż ſą duchowie bez ćieleśni / dla tego Anioł Raphael do Thobiaszá mowił: Zdało śię wam / że z wámi iádłem y piłem / ále ia pokármu y napoiu niewidomego / ktory od ludziey śię widzieć niemoże zażywáłem.

Thobie: 12.

Jednak z tych Aniołow żaden śiedm dźieśiąt tyśiecy głow / y w iedney głowie śiedm dźieśiąt tyśiecy vſt / y w iednych vſtách śiedm dźieśiąt tyśiecy niemiał iezykow / ále kożdy miał iedną głowę / iedne vſta / ieden iezyk / z ktorey fałszywey powieśći twoiey Máchomećie dáie śię wiedźieć / że ty nie byłeś wźięty do nieba od Anioła Gabriela / y nie widziáłeś tych rzeczy / ktore w Alkoránie ſwoim napiſałeś.

ROZDZIAŁ SZOSTY.

ALKORAN zábrania Krzyżowi świete-
mu czynić poßánowánie y pokłon oddáwáć/
bo Baroniuß opisuiąc Rok 1187. powiáda / że Báron. Rok: 1187.
gdy Turcy z Krolem Babilońskim Saladinem
wzięli Jeruzálem y zwoiowáli / w ten czás
Máchometánin saladinus drzewo Krzyżá S piotrská
z Cerkwi precz wyrzucił / y przez dwa dni po- rga opo-
mieśćie zelżywie kiiē wnie biiąc noßono/gdy też dwyßen:
Turcy wzięli Carogrod / w ten czás na wzgá- Krzyż:s.
rdę Christusowi y chrześćianom po vlicach y po-
błoćie włoczyli Krzyż Christusow / na ktorym
Christus przybity był y zá grzechy náße vmarł.
KOHELETH, Apostoł Páweł napisał:
Albo wiem słowo o Krzyżu tym; ktorzy giną / iest głupstwem / 1 Cor: 1.
ále nam; ktorzy bywámy zbáwieni / iest mocą Bożą. y wáßa
sekta Máchometáńska w prędkim czáśie od
mocy Krzyżá Swiętego zginie y vpadnie / bo
Rok 643. opisuiąc Bároniuß powiada / że Háu- Báron: Rok 643.
mar Krol sarácenski w Jeruzalem Máchome-
táński meczet swoy budowáć począł / ále budo-
wánie one vpádało / pytał żydow czym śię to dzieie?
oni Krzyż przećiwko postáwiony vkazáli na
Cerkwi / ktora Cerkiew była na gorze oliwney /

á gdy go zrzućić kazał / budowánie się stanowiło / y potym Krzyże na wielu mieyscach Máchometáni ztracáli / do tego Bároniusz Rok 1124. opisuiąc powiáda: że w ziemi S. gdy Turkow czterdzieści tysięcy obtoczyli woysko Chrześćiáńskie máłe / w ktorym tylko trzy tysiące iezdnych y pieszych było / w ten czás chrześćianie drzewo Krzyża chrystusowego niosąc / stáli gotowi ku bitwie / y obaczyli yż ná Máchometánow iákaś iásność smutna pádła / ktorey oni sami nie widzieli / y z przestráchu poczęli vciekáć / ktorych nagániáiąc bili chrześćianie / y pobitych turkow śiedm tyśięcy / á vtopionych pięć tyśięcy legło / ten że Bároniusz opisuiąc Rok 1144. powiáda / że w ziemi S. woysko chrześćiáńskie przy Bostru mieśćie Arábskim obtoczone było y ściśnione od Máchometánow / ktorzy máiąc wiátr po sobie; ciernia y chwásty w polu tám zapálili / y dym gęsty ná woysko chrześćiáńskie puśćili / ktory chrześćian zádusżał / y iuż twarzy z czerniáłe chrześćiánie máiąc ledwie dchnąć mogli / będąc w tákim vtrapieniu nieznośnym chrześćiánie / wzięli drzewo Krzyżá Chrystusowego y podnieśli / y záraz się wiátr ná woysko Máchometáńskie obroćił / y dymem onym trápić ich począł ták / że vćiekáć muśieli / ten że Bároniusz

Baron: Rok 1124

Baron: Rok 1144.

opisu-

opisuiąc Rok 1169. powiáda / że ieden soltán agarenow miał w Ikoniey mátkę taiemną chrześciánkę / ktora vmieráiąc prośiła go / áby w Chrystusá vwierzył / y żeby náiey grobie wysoką wieżę zbudowáł / y postáwił na niey Krzyż Chrystusow / od powiedziáł on / wednie tego vczynić nie mogę dla Sáracenow / rzekła mátka / vczyń że w nocy / y tak śie stáło / ná zaiutrz gdy Máchometáni Krzyż obáczyli / rozgniewáli śię ná Sołtána y zábić go chćieli / ychcąc ieden machometánin Krzyż ony obálić / gdy ná wieżę onę wlázł / záraz spadszy vmárł / toż śię y drugiemu stáło / dnia záś trzećiego wiele śię tyśięcy Máchometanow zebráło / áby ony Krzyż y wieżę obalili / ále vderzyły błyskáwicy y grzmoty / y wiele tyśięcy ich po bili / y był widziány Anioł / ktory bárzo iasny krzyż na oney wieży stáwił / y zátym wiele ich w Chrystusá vwierzyło / y onemu śię Krzyżowi kłániali / y Sołtán śię okrzćił / y teraz iesli nászy pánowie / Monárchowie y potentátowie chrześciáńśći z sobą śię z godziwszy wezmą Krzyż Christusow / y woiowáć będą zwámi niewierni Máchometani / pewnie CHRYSTVS ná Krzyżu przybity wás álbo dymem wyduszy / álbo iasnośćią smutną / álbo błyskawicámi rospędzi

Baron: Rok 1169.

pędzi / álbo gromámi pozabiia / álbo poszle Anioła swego / ktory Anioł wás pogromi y żywota pozbáwi / y obrzydliwą sektę Máchomethánską wászą z świáta wykorzeni / poniewaz wy Máchometani iesteście Krzyżá S. nieprzyiacielámi / o ktorych Apostoł páwel mowił

philip. 3. Są nieprzyiacielami Krzyżá Chrystusowego / ktorych koniec zatrácenie.

ALKORAN, Prorok Dániel o bałwochwálcach napisał: Chwálili bogi złote / srebrne / mie-

Dani 5. dziáne / żelázne / drewniáne / y kámienne / ále wy chrześciánie mácie Krzyże złote / srebrne / miedziáne / żelazne / drewniáne / y kamienne / y one wychwalácie y szanuiecie y onym się kłaniácie / záczym bałwochwalcámi iesteście.

KOHELETH, Bałwochwálcy swoich bałwánow mieli za bogow / iáko tu Prorok Dániel napisał / á nászy chrześciánie Krzyżá zá Boga niemáią / ále máią za tákie náczynie / ktorym Chrystus nieprzyiáciol dusznych zwyciężył / y grzechy ludzkie zgłádził / y zbáwienie nám spráwił y przyniosł / do tego nászy chrześciánie kiedy się Krzyżowi świętemu kłániaią / nie kłániáią się tám złotu / srebru / miedzi / żelázu / drzewu / y kámieniu / y materiey inszey / z ktorey Krzyż iest vczyniony / ále kłaniáią się formie

Krzyża S. ktora formą ma cztery części / iedną w gorę / drugą w doł / trzecią w prawą / czwartą w lewą / bo pokąd iest forma / potąd iest Krzyż / á gdy się forma zepsuie / Krzyża niemaß / á lubo Chrystus na drzewianym Krzyżu iest przybity / iednak chrześcianie náßy ze złota / z srebra / y z máteriey inßey Krzyże czynią y ßanuią / bo kożdy Krzyż iest obraz tego Krzyżá / ná ktorym Chrystus przybity. Do tego náßy chrześciánie kiedy się Krzyżowi świętemu kłanáią y poßanowánie czynią / ten pokłon y poßanowanie primario nay pierwiey do Chrystusa Boga naßego ciáłem człowieczym przyodzianego / y na Krzyżu przybitego się ściąga y należy / á Krzyżowi świętemu *Secundario & per dependentiam a Christo*. poślednieyßym sposobem y dlá zawisłości od Chrystusa poßánowanie czynią chrześciánie y pokłon oddáią.

ALKORAN Jeśli dlátego wy chrześcianie Krzyżowi się kłániacie / że ná Krzyżu Chrystus iest przybity y vmarł / tedy powinniście żłobowi się y oślicy kłániać / ponieważ Chrystus od Mátki się urodziwßy w żłobie leżał Bethlehemskim / y ná oślicy wieżdżał do Jeruzálem.

KOHELETH, Apostoł Páwel ná to Ma-

chomecie

chomecie tobie odpowiádá: ni złobu / ni oſlicy nie
Galat: 6. ſzánuiac tylko mowiac: Ale ia niedáy Boże / ábym
śie miał chlubić / chibá w Krzyżu Páná naſzego Jezusá
Chryſtuſá.

ROZDZIAŁ *SIODMY*.

ALKORAN Gáni chrześćián zá obrázy / ktore chrześćianie ſzánuia y onym śie kłániáia / y názywá bałwánami obrázy / chrześćian záś bałwochwálcami / dla tego Máchometani w meczetach ſwoich obrázow nie maia / tylko ná śćiánach ſententie ſa náchwałe Boża y Máchometowa napiſane / niemaſz Boga oprocz Boga y Máchomet ieſt Apoſtol Boży / poſadzka rogożami álbo kilimámi álbo kobiercámi przykryta / y lámpami zapálonemi wewnatrz y z wierzchu meczet ſwoy w nocy przyozdabiaia / wedle meczetu zbudowána ieſt wieża / na ktora Talizman álbo Hoggia wſtapiwſzy y pálcem ucho zatknowſzy miáſto dzwonu Máchometánow do nabożeńſtwá pobudza y zwoływa / bo Máchometáni dzwonow nie máia / y chrześćiánom w chodzić do meczetu ſwego nie pozwálaia / bo ieden chrześćiánin Hiſzpan w Jeruzálem przyſzedł do meczetu Máchometáńſkiego pod czas

caluino: turciſmus libr: 2. cap: 17.

caluino: turciſmus libr: 2. cap: 17.

ich

ich nabożeństwa/ y záraz Máchometani go na sztuki rozśiekli.

KOHELETH, Nauczćie śie Máchometani/ że wielka roznica iest miedzy obrázem y bałwánem/ bo pogánie bałwánow za Bogow mieli/ á my obrazow za bogow niemámy/ słucháiąc przykazánia Bożego w Xiegach Exodi napisanego: Nie bedzieß miał bogow ynßych oprocz mnie. Exod:20

Dotego obraz iest podobieństwo prawdziwe prawdziwey rzeczy/ ktora była ná świećie/ bałwán záś iest fálßywe podobieństwo rzeczy falßywey/ ktorá nigdy niebyła y niebedźie na świećie/ dlátego Apostoł Páweł do Korynczykow mowi: Wiemy yż nic nie iest bałwan na świećie. Dotego pogánie bałwánom sámym śie kłaniáli/ nie komu inßemu/ á my gdy obrázom śie kłániámy y ich ßánuiemy/ nieczynimy właśnie y osobliwie tego pokłonu ypoßánowánia obrazowi/ále czynimy komu ynßemu/ pokłon náß y poßanowánie náße śćiagáśie właśnie y osobliwie do tego czyy iest obráz/ kogo obráz pokázuie/ śćiagáśie pokłon náß y poßanowánie náße/ álbo do Chrystusa/ álbo do Przeczystey Bogárodzicy/ álbo do Proroka/ álbo do inßego świetego/ ktorego obraz reprǽzentuie/ á nie właśnie y osobliwie do sa- 1 cor: 8.

mego obrázu/ iáko pátryarchá ſtarozákonny Jákob vmieráiąc y błogosłáwiąc ſynow Jozephowych; pokłoniłśię nákoniec laſki iego/ iednak ten pokłon nie láſce Jozephowey; ále własnie y oſobliwie ſamemu Jozephowi był vczyniony/ dotego bałwánow nie kázał Bog czynić/ iáko w Xięgach Exodi napiſáno: Nie vczyniß ſobie bałwána/ obrázy zaś cherubinow kázał Bog Moyzeßowi ze złota wylać/ mowiąc: Vczyniß dwoch cherubinow złotych odlewánych. y kázał Bog te obrazy cherubinow ßánowáć/ y poſtáwić na ſkrzyni przymierza/ iáko w Xięgach Exodi czytamy/ Vczyniß po obudwoch ſtronach wyrocznice cherubinow/ ieden będzie na iednym boku/ á drugi na drugim.

Hebr: 11 Sinod 2 nicenſki w liście Adryan: do Konſtantina y Iriny. Exod 20

Exod 25

ALKORAN, Niemaß roznicy miedzy obrazem y bałwánem/ według proroka Dáwida mowiącego: Báłwány pogáńſkie złoto y ſrebro/ robota rąk człowieczych/ vſta maią á niemowią/ oczy máią á niewidzą/ vßy máią á nieſłyßą/ nozdrze maią á niepowoniáią/ ręce máią á niebędą mácáć/ nogi máią á niebędą chodzić/ áni wołáć będą gárdłem ſwoim/ etc: ále wáßym obrázom wßyſtkie te ſłowa Dáwidowe kwadruią/ záczym y wáßy obrazy ſą bałwanámi.

Pſalm: 113.

KOHELETH, Ná ſkrzyni przymierzá dwoch cherubinow obrazy byli złoto/ były robota rąk człowieczych/ dotego mieli vſta á nie

mowili

mowili / mieli oczy á niewidzieli / mieli vßy á niesłyßeli / mieli nozdrze á niepowoniali / mieli ręce á niemacáli / mieli nogi á niechodźili / mieli gardło á niewołáli / iednak Prorocy y Pátryárchowie stározákonni tych obrazow cherubińskich bałwánámi nienazywáli / owßem ich ßánowáli / y rozne te obrázy cherubinow od bałwanow być nauczáli / bo podmiástem Háy názwánym gdy pogánie Izraelitow trzydźieśćie y ßeść na woynie zabili / naten czás Iozue Hetmán ludu bożego (iako świádczą Xięgi Iozuego) pádł ną twárz swą / na ziemi przed Arką Páńską áż do wieczora / ták sam iako y wßyscy stárßy ludu Izraelskiego / y sypáli proch na głowy swoie / álubo niewidźi obráz y niesłyßy poßanowánia y pokłonu náßego / iednak słyßy modlitwę náßą / y widźi náß pokłon w niebie Chrystus / álbo naświętßa Bogarodzicá / álbo inßy święty / ktorego my obráz ßanuiemy / y wdźięcznie te poßánowánie y pokłon y modlitwę tę naßą przymuie y łáskę nám swoią oświadczą / dotego nauczćie się Máchometani y wiedzćie / że w kożdym obrazie są dwie rzeczy / ktore między sobą realiter rzeczewiśćie się rożnią / w kożdym obrázie iednym iest materia y forma / ktore rzeczewiśćie się rożnią / y może Iozue:7

bydź iedno bez drugiego / y materia bez formy/ y formá bez materiey / chrześciánie tedy nászy w obrázie nieszanuią máteriey; ále szanuią formę/ naprzykład w obrázie Chrystusowym álbo naświętszey Bogarodzicy / iest tám materia / złoto álbo srebro / álbo drogi kamień / álbo kość słoniowa / álbo iedwab / álbo farbá iáka kolwiek/ y materia insza / iest też tám y forma / podobieństwo Chrystusá Boga nászego / z tey materiey vczynione / álbo podobieństwo naświętszey Bogarodzicy wyrázone / otoż nászy chrześciánie temu obrazowi się kłániáiąc ; nie materiey się kłániaią / ále kłániaią się formie / podobieństwu Chrystusowemu / álbo podobieństwu naświętszey Bogarodzicy / álbo podobieństwu inszego świętego / ktorego iest obraz.

ALKORAN, Nie kazáł Bog Moyzeszowi żádnego podobieństwa swego Boskiego czynic /
Exod 20 mowiąc: Nie będzieß sobie czynił bałwána y żadnego podobieństwa / bo te podobieństwo nazywa się báłwanem / ále wy chrześciánie obráz Bozski czyniąc; podobieństwo Bozskie czynicie / záczym te podobieństwo iest báłwanem.

Numeri 21. *KOHELETH*, Podobieństwo to Bozkie czynili sobie poganie báłwochwálcy/ gdy roznych

ludzie /

ludźiey / y ptákow / y czworonogie zwierzęta / y
gády bogámi názywáli / y báłwány ich czynili /
y im śię kłániáli / rozumieiąc: że Bog podobny
ieſt człowiekowi / álbo ptákowi / álbo czworo=
nogiemu zwierzięciu / álbo gádzinie iákiey /
ktorych bałwochwálcow Apoſtoł Páwel ſpo=
miną y gáni / do Rzymiánow piſząc: Záćmione Rom: 1.
ieſt bezrozumne ſerce ich / álbowiem powiądáiąc śię bydź
mądremi / głupiemi śię ſtáli / y odmienili chwáłę nie=
ſkáżitelnego Bogá / w podobieńſtwo obrázą człowieką
śmiertelnego / y ptákow / y czworonogich y płázu / gdy
záś wy Máchometáni mowićie / że náſzy chrze=
śćiánie czyniąc obraz / czynią podobieńſtwo
Bozſkie / kłamáćie / bo tylko ćieleſną te oſobę
widomą maluią / w ktorey niewidomy Bog o=
czom ludzkim śię pokázáł / iáko Bog oćiec pro=
rokowi Dánielowi w oſobię męża ſtarowiecznego Dan: 7.
śię pokázał / Syn Boży w náturze człowieczey
śię pokázał / Duch święty w poſtáći gołębiney
śię pokázał / dlátego náſzy chrześćiánie maluią
te trzy oſoby widome / Troyce S. niewidomą
wyrażáiąc y pokazuiąc / podobieńſtwą záś Boz=
ſkiego náſzy chrześćianie obrázy czyniąc nieczy=
nią / bo nienázywaią Bogiem obrázą y nierozu=
mieią Bogą podobnego bydź obrazowi / ponie=
waż Bog ieſt niewidomy / á obraz widomy.

ALKORAN, Czymáćież wy chrześćianie iáką przyczynę álbo okáźią czynienia y ſtanowánia obrazow? álbo w Hiſtoriach Cerkiewnych/ álbo w Kronikach iákich kolwiek?

KOHELETH, Pierwſza przyczyna ieſt/ że Bog przez obrazy cudá czyni rozmaite y dobrodzieyſtwa nám ſwoie oświádcza/ ślepym widzenie/ głuchim ſłyſzánie/ mowę niemym/ ręce y nogi dáie tym/ ktorzy rąk y nog niemáią/ y wſzelkie choroby vlecza/ táki wedle Dámaſzku we wśi Seydanedá nazwáney/ obraz ieſt Naświętſzey Bogarodźicy/ z ktorego płynie oleiek
Baron: Rok 870
iáko bálſam/ ktorym śie choroby nietylko chrześćian/ ále y Máchometánow lecza/ Turcy go w wielkiey czći máią/ y przy nim ſwoie nabożeńſtwo odpráwuią/ druga przyczyna ieſt/ że wy Máchometani gdy obrazow Swiętych czćić niechcećie/ obrázy SS. od waſzych śie Máchometanow oddaláią y kryią/ bo w Páleſtynie blizko miáſta Lidy/ była iedna wieś nazwána Fanuel/ w tey wśi byłá Cerkiew świętego Jerzego męczenika/ gdźie wiele zakonnikow mieſzkało w monaſteru/ iednego czáſu obraz męczenika świętego Jerzego zniknął/ dlá tego zakonnicy w monáſteru y ludzie inſzy w Páleſtynie dziwo-
Ray mysleny liſt 14. o gorze Ath:

wáli

wali się / y frasunkiem wielkim byli napełnieni/
iedney nocy S. męczenik Ierzy pokazał się
Ihumenowi tego Monastera Ewstrátiu mo=
wiąc: czemu się frasuieß człowiecze dla mnie?
ia sobie dom y mießkánie ználazłem w gorze
S. Athos názwaney/ ktora iest losem Naś=
więtßey Monarchini náßey Bogarodźicy oddána/
tám chcę mießkáć / bo wßystkę Pálestynę y
Syrię zá grzechi ludzkie oddał Bog napode=
ptánie Máchometánom / ocknowßy się od snu
Ihumen zebrał do siebie w Monástyru zákon=
nikow / y z płáczem powiádał im swoie widze=
nie / tedy zakonnicy z żálem y zełzámi wyßli z
monastera swego / y przyßli do gory Athońskiey/
do Monástera Zugráph názwanego / y tam w
Cerkwi obaczyli obraz S. Męczeniká Ierzego/
ktory obráz był w Fanuel w Monasteru / y tá
poczęli Pálestyńsey zakonnicy mießkać. Trzecia
przyczyna iest / że Ian Damáscenus ręką swoią
przeciw Heretykom obrazoborcom pißąc: y na=
uczáiąc ich / że trzebá obrázy święte ßánowáć/
został S. y w niebie się znáyduie / zá ktore pisanie
Leo y Sawrikus Heretyk obrazoborca gdy S. in Vitas
Iána Damáscena przez list swoy oskárżył do Ioanni
Krola sekty Máchometáńskiey / Krol Mácho= Damás:
metánin się rozgniewáwßy kázał práwą rękę

S. Jánowi Dámáscenowi vćiąć / ktorą wziąwszy świety Ján Dámáscenus przyłożył do swego mieyscá / y modlił śie Mátce Bożey przed iey obrázem stoiąc y prosząc: żeby ręká iego byłá vleczona / ktora zá obrázy SS. byłá vćietá / iż pisániem obrázow SS. broniłá: y wten czás od Naświetszey Bogárodzicy ręká iego iest vleczona / y stáłá táká iáká przedtym byłá. Czwártá przyczyná iest / że obrázy SS nás od niebezpieczeństwa y od śmierći bronią / bo w ziemi Tátárskiey w mieśćie Krymie iest skáłá / pod ktorą smok śie znáydowáł bydło y ludziey pożeraiący / dla tego z támtąd wszyscy ludźie vćiekli / potym chrześćiánie Grecy y Włochy tám żyiąc / poczęli śie modlić Naświetszey Bogárodzicy / żeby onych od tego smoká zbáwiłá / iedney nocy obaczyli świecę ná oney skále zápaloną / y wstąpiwszy tám znalezli obráz Naświetszey Bogárodzicy / przed ktorym świecá gorzáłá / á pod nim smok leżał rozpukły / ktorego wsztuki zrąbáwszy spálili / á gdy obywátele támeczni z nábożeństwem do tego obrázu Naświetszey Bogárodzicy chodźili y ofiáry czynili / widząc to Cár Tatárski Acżykierey Máchometánin ktory tám pánował / modlił śie Nás: Bogárodzicy przed iey obrázem / żeby mu pomogłá

Alexánder gwágnin o ziemi tátárskiey. list 27.

náwoynie

ná woynie / ktora miał toczyć z narodámi po-
stronnemi / y obiecał sie pewną iey ofiare dáwáć /
co y vczynił / wroćiwszy sie z woyny do domu / wo-
sku ná kupił / świec nárobiwszy / ná oney skale przez
cáły rok stawił przed obrázem Nas: Bogárodźicy /
toż iego y potomkowie máchometáni czynili.

ROZDZIAŁ OSMY.

ALKORAN Przywodźi swoich mnichow
álbo zakonnikow / ktorzy sie názywáią Derwi-
zij / áto iest Jmie pospolite zakonnikow Mácho-
metáńskich / bo tym Jmieniem Derwizij nazy-
waią sie Huggiemáli / ktorzy odźienie krotkie
máią po koláná / pásem szerokim sie opásuią /
ktory pás iest pokraiách złotem y iedwábiem
przyozdobiony / y do tegoż pásá przywiązány cy-
mbał noszą / ná wierzchu odźienia tego lwią álbo
ryśią skore do gory włosámi noszą / ktorey skory
páznokćie ná przedźie są związáne / insze ćiało
iest nágie / zausznice srebrne álbo miedźiáne /
álbo z inszego kruszca w przedźiurawionych vszach
swoich noszą / włosy długie áż náramioná za-
pusczáią / y oleykiem terebintowym álbo iałow-
cowym nápusczáią / żeby większe rosły / w ręce
xięgę trzymáią / w ktorey pieśni wszeteczne ie-

zykiem Arábſkim y Perſkim ſą napiſáne / y te pieśni śpiewáią y ná cymbałách gráią iedni / á drudzy táncuią / y od Turkow záto podarunki biorą / bo śie temi pieśniámi Turcy wielce vćieſzáią / drudzy śie tym imieniem derwizij turlachi názywáią / ktorzy táką wolność máią / że cudze żony iáwnie gdźie kolwiek przed oczymá ludźkiemi gwałcą / odzienie turláchow ieſt z ſkory owczey álbo koziey po koláná krotkie / rámioná ſą przykryte ſkorą niedźwiedzą włoſámi do gory obroconą / ktorey páznokćie ná pierśiach wiſzą / nogi ſą nágie / głowá ogolona wſzyſtká / czapką wyſoką biáłą przykryta oſtrą.

Nicephorus Gregorus in hiſtoria Bizant: libr: 8. *KOHELETH*, Nietácy zakonnicy w Cerkwi Chryſtuſowey śie znáyduią / ktorzy záchowuią do śmierći ſwoiey trzy cnoty Ewángelſkie / według obietnicy ſwoiey / záchowuią czyſtość / y nieczyſtych myśli do ſercá ſwego nieprzypuſzczáią / ſłucháiąc náuki Chryſtuſowey :

math: 5 Błogoſłáwieni czyſtego ſercá álbo wiem oni Bogá oglądáią. záchowuią dobrowolne vboſtwo / że lubo co kolwiek mieć mogą / iednák mieć niechcą / y ſercá do bogáctw nieprzykłádáią / według náuki Chryſtuſowey / Błogoſłáwieni vbodzy w duchu ábowiem ich ieſt Kroleſtwo niebieſkie / záchowuią y poſłuſzeńſtwo / ſłucháią ſtárſzego ſwego / iáko ſámego

Chryſtuſa

Chrystusá/ wiedząc: że Chrystus był posłuszny Bogu Oycu swemu/ według słow Apostolskich. Sám śie poniżył/ będąc posłusznym aż do śmierći. philip: 2.

ALKORAN Ma pochwałe od Máchometanow y dla czystośći swoich derwiziow/ bo miedzy Máchometanámi są derwizij/ ktorzy śie kalendery názywaią y czystość záchowuią/ odzienie ćiásne y krotkie bez rękáwow/ nakształt worow z wełny álbo śierśći końskiey vtkáne máią/ włosy wszystkie gołą/ czápki są białe/ vktorych do koła końskie włosy długie po kráiach wiszą/ w vszách przedziurawionych żeláżne kolca wiszą.

KOHELETH. Kálendery dla tey czystośći niebędą zbáwieni/ poniewaz iáko Huggiemali y turláchi ták y kálendery są rozboynicy/ o czym Pandektes Historiey Tureckiey na liśćie 187. pandek: historiej Tureck: fol: 187. świádczy/ bo Turláchus ieden do Baizera Cesárzá Tureckiego przyszedł iałmużny prośić/ y dobywszy puynála chćiał go zábić/ ále Baizet na koniu śiedząc koniá odwroćił y vstąpił/ y od śmierći wolny zostáł/ iednák ránę odniosł/ w ten czás Básza imieniem Schender buzdygánem żeláznym w głowę turlácha ták vderzył/ że z głowy iego mozg wyszedł/ potym Baizet turláchow z Konstántinopola y ze wszystkiego páństwa Tureckiego Jan gaudier w kronice Tureck: list: 46.

 precz

precz zágranice wypędził/ ieszcze napisał Ján Gawdier w kronikach Tureckich náliście 46. że Kalender Zelebis w Anatoliey deruiziow swoich zebráwszy/ bunty przeciw Solimana Tureckiego Cesarza podniosł/ sángiakow pozabiał y wszystkę Anatolio do woyny poruszył/ posłyszáwszy otym Soliman posłał tám z woyskiem Ibrahim Básze/ ktory Zelebego Kalendera yznim derwiziow inszych pozabiał/ dotego turláchi sie naywiecey znáyduia w kárczmach/ na rynkách/ y przyłazniách publicznych/ gdzie iest náywiecey ludziey/ żeby mogli co tam porwáć/ zakonnicy záś powinni w Monásteru sie znaydowáć/ y miedzy ludźmi świeckiemi sie niewłoczyć/ bo

Luc: 12. mowił Chrystus: Człowiek niektory wyszedł z Jeruzálem do Jerychonu/ y wpádł miedzy rozboynikow/ ktorzy go obnażywszy y zraniwszy odeszli/ tu Jeruzálem iest Monaster/ Jerychon iest świat/ záczym gdy z Monasterá zákonnik w świat wychodzi/ wychodzi co z Jeruzálem do Jerychonu/ y wpádnie miedzy rozboynikow piekielnych duchow złych/ ktorzy go zewszystkich cnot zákonniczych obnażą y zránią dusze iego grzechámi.

ALKORAN Ma pochwále od Máchometanow dla ich zákonnikow inszych/ ktorzy sie meulawi nazywáią/ y świetobliwie żyią cierp-

liwie/ y ſkromnie/ y cicho/ oczy w ziemie w=lepiwßy/ koßuli noßa zgrubego płotna/ w płaßczu białym z podłego ſukna vrobionym po kolana krotkim chodza/ czapki zwielbladzey ßerśći wyſokie odzie noßa/ opáſuia śie páſem rzemiennym/ do ktorego przażki záwße przy=ßywáia kámień z marmuru álbo z porfiru/ álbo z kośći ſłoniowey/ okrom zwyczaynego poſtu zachowuia poſt inßy wkożdy czwártek/ nieie=dzac áż do zachodu ſłońca/ chiba że bedzie ktory chory/ przełożony klaßtoru wkożdy w=torek y piatek powiada im kazánie/ z Alkoránu iáki wierßyk wykładáiac/ poſkaczeniu kazánia wßyſcy nizko śie kłaniáia przełożonemu/ z wielka pokora do ziemi głowe ſchiláiac/ y záraz obra=caia śie wkoło/ z táka chibkośćia iak cyga/ ie=den przygráwa im na piſzczałce z reżowego drzewa vrobioney/ á ſkoro grać przeſtánie/ zá=ráz śie wßyſcy krećić przeſtána/ áto z naboże=ńſtwá czynia.

KOHELETH. Tych derwizjow meulawi nazwánych monarchia Turecka ſpomina/ lecz ſpomina támże ich vczynki niecnotliwe/ że śie bawia kuglárſtwem y czárami za pomoca dia=belſka y guſłámi/ zaczym ći zakonnicy wáßy choćby dobre vczynki iákie mieli/ nieważne ſa

Xega 2. Rozdiał 13.

dla

dlá złych vczynkow/ bo Apostoł Jákob napisał:
Jakob 2 Ktory kolwiek cáły zakon záchowa/ a vpádnie w iednym/ został wßystkich winnym.

ALKORAN, Wy chrześciánie deruiziow álbo mnichow náßych gánicie/ niegáńcież náßych kaplánow Máchometáńskich/ ktorzy chrześciáńskim kaplánom są podobni/ bo iák v Rzymián Pápież/ v Grekow Patryárcha/ tak v Turkow iest Mufty/ iáko Episkopowie są Kalideschery/ iáko prezbiterowie są Hoggie/ iáko diakoni są Tálizmáni.

KOHELETH, Pandektes historiey Tureckiey máchometánow nazywa koczkodanámi Greckiemi y Rzymskiemi/ poniewaź koczkodán bestia co widzi człowieka czyniącego/ to y on czyni/ ták wy Máchometáni co chrześcian czyniących widzicie/ to y sobie czynicie/ náuczcieśież tu Máchometáni/ że v chrześcian iest naywyźßy kapłan Chrystus/ do ktorego Psálmográph mowi:
psal: 109 Ty iesteś kápłanem nawieki/ według porządku Melchiśedekowego. Wtym zaś Chrystus podobny iest Melchiśedekowi/ że Melchiśedek był krol Salem y oráz káplan Boga naywyźßego/ ták Chrystus iest Krol nád krolmi y oraz kapłan Boga wßechmogącego/ dotego Melchiśedek wykládaśie Krol spráwiedliwośći y Krol pokoiu/ ták

Chrystus

Chrystus iest Krol sprawiedliwośći / bo ka-
że ludziom sprawiedliwość záchowáć / y sprá-
wiedliwie będzie świát sądźić / iest Chrystus
Krol pokoiu / bo do Apostołow swoich mowił:
Pokoy wám zostáwnie / pokoy moy dáie wám. do- Joan:14
tego Melchisedekowego rodzáiu / ni oyca ni
mátki / ni początku ni końcá dni niemożemy z-
rozumieć / że tego pismo święte niespomina / ták
národzenie Chrystusowe przedwieczne y w czá-
śie trudno nám zrozumieć / według proroká
Izaiáßa mowiącego: Rodzáy iego kto wypowie? Isai: 53
dotego Melchisedek względem kápłáństwa swego
więkßy był od Abrahámá / ponieważ Abrahám
dał mu dźieśięciny y on błogosłáwił Abrahama /
Bez wßelkiego záś odporu / co mnieyßego iest / bywa od Hebr: 7
więkßego błogosłáwiony. ták Chrystus iest więkßy
od Abrahámá y od wßystkich potomkow iego / kto-
rzy z biodr Abrahámowych wyßli / y powinni oni
Chrystusowi dźieśięciny iáko więkßemu kapła-
nowi dáwáć / y od niego bráć błogosłáwieństwo /
dotego Melchisedekowi dáli dźieśięcinę y
błogosłáwieństwo od niego wźięli / Aáron y
inßy kápłáni starozakonni od synow Lewi /
ktorzy bráli dźieśięcinę od braciey swoiey Izra-
elitow / bo Aáron y inßy kapłáni Lewitscy
byli w biodrach Abrahámowych ná ten czás /

gdy Abrahám dźieśięćinę dáł Melchiſedekowi y błogosłáwieństwo przyiął odniego/ według Apostołá Páwłá mowiącego: przez Abrahámá y Lewi/ ktory dźieśięćinę wźiął dźieśięćiny dáł/ bo ieſzcze w biodrach oycá był/ gdy był wyſzedł przećiw niemu Melchiſedek/ ták Chrystuſowi ſtarozákonni kapłáni Lewitſcy; ktorzy z biodr Abrahámowych wyſzli/ powinni dźieśięćinę dáwáć/ y od Chrystuſá bráć błogosłáwieństwo/ dotego melchiſedek powracaiącego śię z woyny Abrahámá potkáł z ofiárą z chlebem y z winem/ ktorą ofiárę przynośił Bogu/ ták Chrystus ofiárę niewymowną ćiáło y krew ſwoią pod oſobą chlebá y winá; ná taiemney wieczerzy Apostołom dáł pożywáć.

ALKORAN, Jákaż ieſt roznicá miedzy Aáronowym y Chrystuſowym kápłáństwem? według porządku Melchiſedekowego.

KOHELETH, Pierwſza roznicá ieſt/ niedoskonáłość kapłáństwá Aáronowego/ doskonáłość záś Chrystuſowego kapłáństwá/ dlá tego Lewitſkie kapłáństwo niedoskonáłe ſkończyło śię/ á nastąpiło doskonálſze kápłáństwo

Hebr: 7. Chrystuſowe/ według porządku Melchiſedekowego/ ták mowi Apostoł Páwel: ieſliż tedy

ſkończenie

ſkonczenie przez kápláńſtwo Lewitſkie było/
(álbowiem lud podnim wziął zákon) coż było
więcey trzebá? żeby powſtał inny káplan według
porządku Melchiſedekowego/ y żeby niebył z=
wány według porządku Aáronowego/ druga
roznicá ieſt / żekapláni Lewitſcy tylko o=
czyſzczáli od zmázy ćiało ludzkie pokropiwſzy
one krwią bydlęcą/ á Chryſtus duſze y ſumnie=
nie náſze oczyſzcza od grzechow krwią ſwoią/
według Apoſtolá Páwłá mowiącego: Jeſliż krwią Hebr:9.
kozłow y byłkow y popioł iałowice; gdy niemi pokropio=
no ſplugáwione/ poświęca ku oczyſzczeniu ćiáłá/ iakoż da=
leko więcey krew Chryſtuſowa: ktory przez duchá świę=
tego ſamego śiebie ofiárowáł/ niepokalánym Bogu/ oczy=
śći ſumnienie náſze od mártwych vczynkow. Trzecia
roznicá ieſt/ że kapláni Lewitſcy niemogli o=
fiarámi ſtarozakonnemi krwią bydlęcą omyć
grzechow ludzkich/ według Apoſtolá Páwłá
mowiącego: bo to ieſt rzecz niepodobna/ áby Hebr:10
krwią wołow y kozłow mieli bydź zgładzone
grzechi/ Chryſtus záś krwią ſwoią grzechi
ludzkie omywa/ y ludźiey poświęcá/ y dlá tego
ſtarozákonne ofiáry odrzućił/ że niemogli ludźiey
od grzechow omyć y poświęćić/ y wziąwſzy ná
śiebie ćiáło ludzkie/ ofiarował one na Krzyżu
za grzechy wſzyſtkiego świáta/ według Apoſto=
łá Páwłá mowiącego: Odeymuie pierwſze/ áby w= Hebr:10

tore postáwił / przez ktorą wolą iesteśmy poświeceni / przez ofiáre ćiáłá Iezusá Chrystusá ráz. Czwárta rozznica iest / że Chrystusowe kapláństwo przyśięgą Boską iest zmocnione / kapláństwa záś Lewitskiego niezmocnił Bog y niez twierdził przyśięgą swą / według Apostołá Páwłá mowiącego:

Hebr: 7. Bo inni bez przyśięgi kápłáni zostáli / á ten z przyśięgą przez tego ktory rzekł do niego: przyśiągł Pán, á niebędzie mu żál / tyś iest kápłanem ná wieki. Piąta roznica iest / że kápłáni Lewitscy zá grzechy swe y ludzkie bydlętá częśto Bogu ofiarowáli / Chrystus záś nie záswoie grzechi; ále zá ludzkie / nie bydlętá / ále sámego śiebie / nieczęsto; ále ieden tylko ráz ofiárował ná Krzyżu Bogu / ták mowi Apostoł Páweł:

Hebr: 7. Niema potrzeby ná kożdy dźień iáko kápłáni / pierwiey zá wystepki swoie ofiárowáć / potym zá ludzkie / bo to vczynił raz śiebie ofiárowawszy. Szosta roznica iest / że kapłani Lewitscy wchodźili do przybytku rękámi człowieczemi vczynionego / á Chrystus wszedł do przybytku niebieskiego nierękoma vczynionego / według Apostołá Páwłá mowiącego:

Hebr: 9. Albowiem Chrystus niewszedł do świątnice / ręką vczynioney ktora była wizerunkiem prawdźiwey / ále do sámego niebá. Siodma roznica iest / że Lewitscy kápłáni przed Arką testamentu przed skrzynią świádectwá stawáli y modlilisię Bogu / z ktorey

Arki Bog ludźiom odpowiádał oco pytaiącym / á Chrystus w niebie przed obliczem Bożym śie znayduie y Bogu zá nas śię modli / ták mowi tenże Apostoł Páweł támże o Chrystuśie : áby śię teraz okázował przed oblicznośćią Bożą zá námi. Osma roznicá iest / że kápłáni Lewitscy byli śmiertelni / y do czásu Bogu śie zá ludźiey modlili y przyczyniáli / żyiąc na ziemi / bo po śmierći iednego kápłáná Lewitskiego drugi kápłán nastąpił / y ten żył do czásu / á Chrystus iest kápłan wieczny / ktory y teraz y záwsze w niebie zá ludźmi śię modli Bogu y przyczynia / według Apostołá Páwłá mowiącego : innych ći wiele kápłány śię stawáło ten iż ná wieki trwa / wiekuiste ma kápłáństwo / przetoż y zbáwić na wieki może przystępuiących przezniegoż / do Bogá záwsze żyiąc áby śie wstáwiał zá nami.

ALKORAN, Jesli Chrystus Bog wász w niebie śię modli / tedy inszemu Bogu śie modli / y ták dwá Bogi będą / czego śie mowić niegodźi / álbo iesli śię Chrystus modli / tedy on nie iest Bogiem / czego chrześćiańska wiárá wászá nie pozwála.

KOHELETH, Chrystus w niebie nie iako Bog ále iáko człowiek do Bogá zá ludźmi śię przyczynia / y Bogu śie modli / według Apostołá

1 Thes:2. Páwła mowiącego: Jeden pośrzednik Bogá y ludziey człowiek Chrystus Iezus. Jednak Chrystus pośrzednik y przyczyńca iest rozny od świętych/ ktorzy w niebie zá ludźmi śię przyczyniáią y modlą/ y miedzy Bogiem y ludźmi śrzodkuią/ bo zá Chrystusem nikt/ á Chrystus zá wszystkiemi śię przyczynia/ do tego Chrystus sám przez śiebie y przez swe zásługi śię przyczynia/ Swięći záś nie przez śiebie/ ále przez Chrystusá do Bogá śię zá námi przyczyniáią.

ROZDZIAŁ DZIEWIĄTY.

ALKORAN Mowi: że w stárym zakonie y w nowym pismo Żydźi y chrześćiánie zepsowali/ iedne rzeczy wyrzućiwszy/ drugie przydáwszy/ y niemász tám pismá prawdźiwego/ chyba tylko prawdźiwe pismo w sámym Alkoránie śię znayduie/ bo w stárym y w nowym zakonie te imie Máchomet było napisáne/ á teraz w Bibliey niemász. *KOHELETH*, Dla tego Máchomećie w Alkoránie swoim te słowá napisáłeś/ żeby pismem S. sektá twoiá niebyłá zwyćiężona/ bo ćiebie słucháiąc máchometani pismu świętemu w nowym y w stárym Testámenćie napisanemu niewierzą/ tylko sámemu wierzą Alkoranowi/

bo ieśli stárego y nowego zákonu pismo świę-
te iest zepsowáne / czemuż ty Máchomećie swoim
náśládowcom w Alkoránie przykázuiesz zákon
Moyzeszow y Ewángelią Chrystusowo zacho-
wáć? pismo święte o tobie Máchomećie w stá-
rym zakonie zostáie niezepsowáne / bo tám do Agáry
mátki Izmaelowey Anioł mowił: Ręka iego
przećiwko wszystkim / á ręka wszystkich przećiwko niemu. Genes: 16
Te proroctwo iest Máchomećie o tobie napi-
sáne / bo ty od Izmaelá rodzay swoy wiedźiesz /
y ręce twoie przećiwko wszystkim narodom pod-
nośisz woiuiąc znimi / wszyscy też ludźie prze-
ćiwko tobie ręce swoie podnoszą / z tobą y
z nasladowcami twemi ágarenámi nazwanemi
od Agáry Izmáelowey mátki / álbo Izmáeli-
támi od Izmaelá nazwánemi woiuiąc: ále ty
Máchomećie śię dowiedźiáwszy / że wiele naro-
dow zákon twoy przymuią / Roskazáłeś twoim
násládowcom / áby śię niezwáli Agareni / że Jan sley dan wiek 6. list 165.
Agar byłá służebnicą Abrahámową / od ktorey
śię vrodził Izmáel / od Izmáelá záś ty poszed-
łeś Máchomećie z twemi násládowcámi / ktorym
roskázałeś / áby śię nazywáli Saráceni od Sárry /
że Sárra byłá żoną włásną Abrahamową / do-
tego Chrystus mowił: Niebo y źiemia przeminą / math: 24
słowá záś moie nieprzeminą. Záczym ieśli by Chry-

ſtus ćiebie Máchomećie przypominał / nie przemineli by te ſłowa Chryſtuſowe / piſmo świete w nowym zakonie o tobie nie zepſowáne / bo Apoſtoł Ján w obiawieniu mowi: Widziałem á oto koń blády / á tego ktory nánim śiedźiał / imie było
Apoc:6. śmierć / á piekło ſzło zá nim. Te proroctwo Máchomećie o tobie ieſt napiſáne / bo tobie imie śmierć służy / ponieważ ty śmierćią ludźiey do zakonu twego przymuſzaſz / mieczem ludźiey zábiiaiac / koń blády znáczy twoia ſekte Máchometáńſką / ktorąś ty ośiodłał / y ſobie zhołdował / bo twoia Máchometáńſka ſekta ieſt końſka / beſtiálſka / ćieleſna / wſzeteczna / ponieważ Máchometani wſzetecznicy ſą y cudzołożnicy / o ktorych Jeremiaſz Prorok mowi: Końmi roſpuſzczonemi śie ſtáli
Jerm:5 kozdy rżał do żony bliźniego ſwego. Piekło záś Máchomećie idźie zá tobą dlátego / bo ty do piekła poſzedłeś / y wſzyſcy do piekłá idą ktorzy twoy zákon trzymaią.

ROZDZIAŁ *DZIESIĄTY.*

ALKORAN Mowi: że Troycá świetá w Bogu śie nieznáyduie / lecz iedyną perſone bydź nauczá / y ták árgumentuie / ieśli śie w Bogu trzy perſony znayduią / tedy nie ieden Bog ieſt /

ále ſą trzy Bogowie.

KOHELETH, Miedzy Turkámi ſą Máchometani Ezref nazwani/ ktorzy niebárzo twoy Alkoran Máchomećie poważáią/ bo wiednym Bogu Troyce S. z iednośći pochodzącą wyznawáią/ dlá rozumienia łatwieyſzego podobienſtwem pokazuią trzy węzły w iedney chuſtce zawiązuią/ iáko Monárchia Turecka Księga 2. liſt 166. świádczy/ pewnie iż Máchometani Ezref nazwáni piſmo święte w Bybliey czytáiąc trzy perſony w iednym Bozſtwie poznali/ dlátego Alkorána twego nieſłucháią/ poniewaz w Bibliey napiſáno: że Bog Oćiec do Syna y Duchá świętego mowił/ vczyńmy człowieká na obraz y podobieńſtwo náſze/ iednak nie trzy Bogowie ſą ále ieden Bog ieſt/ o ktorym támże napiſano: ſtworzył Bog człowieka na obraz Boży go ſtworzył/ mowił też Oćiec do Syna y Duchá świętego/ niedobrze być iednemu człowiekowi/ vczyńmy mu pomocniká/ daley támże napiſáno: włożył tedy pán Bog ſen w Adáma/ że trzy perſony Bozſkie ſą iednym Pánem y Bogiem/ nie trzema Pánami y Bogámi/ mowił też Oćiec do Syna y Duchá świętego/ oto Adam iáko ieden z nás zoſtał/ támże napiſáno: mowił Bog/ że trzy perſony Bozſkie ſą

monár: chia tur: Xięga 2. liſt 166.

Geneſ:1

Geneſ:3.

iednym Bogiem nietrzema Bogámi / gdy też ludzie budowáli wieże Babilońską / wten czás Oćiec mowił do Syna y Duchá świętego / chodźćie zstąpmy y zamieszáymy tám ięzyki ich / dáley támże nápisáno: y ták rozproszył ich Pán ztego mieyscá po wszystkich ziemiách / że trzy persony Bozkie są iednym Pánem nie trzema Pánami / gdy też v dęba mabryskiego trzy Aniołowie się Abrahámowi pokazáli / Troycę święta w iednym Bozstwie przeznaczáli / bo nápisáno: pokázał się mu Bog etc: y podniosł oczy swe y vyzrzał áno trzy mężowie stoią / że trzy persony Bozkie są iednȳ Bogiem nie trzema Bogámi / gdy Prorok Izaiasz też widział Seraphinow chwalących Bogá y wołaiących święty S. S. Pán Bog zastępow / Troycę to S. wychwaláli seraphinowie trzy rázy S. wołáiąc / dla tego záś wołáli: Pán zastępow / że trzy persony Bozkie są iednȳ Pánem zastępow / nie trzema Pánami / gdy też Chrystus do vczniow swoich mowił: Szedszy na uczáyćie wszystkie národy / krzcząc ie w imie Oycá y Syna y Duchá świętego. Troycę w iednym Bozstwie pokázał / bo kázał krzćić ludźiey w iedną Jmie nie w mnogie imioną / że trzy persony Bozkie máią iedne Jmie Bozkie / iednym są Bogiem nie mnogiemi Bogámi / gdy też w powszechnym

Marginalia: Genes: 11 — Genes: 18 — Izai: 6. — Math: 28

liśćie

liśćie swoim Ján Apostoł napisał: Trzey są ktorzy świadectwo daią na niebie / Oćiec Słowo y Duch / á ći trzey iedno są. Troyce wiednym Boztwie iáwnie tám wyráził / bo napisał: ci trzey iedno są / to iest iednym bogiem nie trzema Bogámi / Apostoł Páweł też do Korynczykow pisząc / Troyce świeta wyráził / mowiąc: Láská páná nászego Jezusá Chrystusá y miłość Boga Oyca y vczestnictwo Duchá świetego niech bedzie zwámi wszystkiemi. bo nainszych mieyscach kładnie Apostoł wprzod Oyca / potym Syna / na ostátku Ducha świetego / á tu gdzie miał położyć Oycá / tám położył Syna / gdzie miał położyć Syna / tam położył Ducha świetego / dáiąc znáć / że trzy persony Bozkie sobie są rowne / iedno Bozstwo y iedną władzę máią / tenże Apostoł napisał: Nám ieden Bog Oćiec / z ktorego wszystkie rzeczy y my w nim / y ieden Pan Jezus Chrystus / przez ktorego wszystko y my przez niego / y ieden Duch świety / w ktorym wszystko y my wnim. tu Páweł Troyce wiednym Bozstwie pokázał / bo te słowa: z ktorego / przez ktorego / w ktorym / znaczą iedną y nierozdzielną trzech person Bozkich operatią / względem stworzenia / záczym trzy persony Bozkie máią iedne y nierodzielne Bozstwo y Páństwo ponieważ maią iedną y nierozdielną operacią względem stworzenia.

Joan 1.

2 cor: 13.

1 cor: 8.

ALKORAN Vczy/ że Chrystus gdy wstą-
pił na niebo/ naten czás Bog w niebie go py-
tał/ czy nazywałeś śie ty Bogiem na ziemi mie-
szkáiąc? odpowiedział Chrystus; bądź mi łáskaw
Pánie/ iám iest sługą twoy/ ále ći ludźie fal-
szywie to námnie włożyli y pobładźili.

KOHELETH, Możećie Bozstwo Chry-
stusowe Machometáni poznać z Bozkich vczyn-
kow Chrystusowych ktore Chrystus miedzy
Máchometanami waszemi czyniąc wiele ich do
wiáry chrześćiáńskiey náwroćił/ bo Krolestwo
Egipskie gdy Máchometani pośiedli/ naten
prokoh czás w Alexándryey mieśćie Egipskim był ieden
oktobra złotnik/ do ktorego przyszła niewiástá nierządna
8. y poćiągáła go do nieczystego grzechu ćielesnego/
ony złotnik wźiąwszy noż wyłupił sobie oko
prawe/ słucháiąc prykazánia Chrystusowego.
math: 5. Jeśli ćie zgorsza oko twoie wyłupie y odrzuć od śiebie.
A gdy Caliphus Cár Tatárski chćiał wygubić
chrześćián wszystkich/ ktorzy miedzy niemi żyli/
y za poradą swego Konsiliarza/ kazał gorę Adar
nazwáną z mieysca swego wrzekę Nil nazwaną
przez wiárę wprowádźić/ że Chrystus mowił:
Jeśli máćie wiárę iáko ziárno gorczyczne/ rzeczćie tey
gorze przeydź tám y przeydzie. wten czas chrześćiá-
nie trzy dni y trzy nocy pośćili/ Bogu śię mo-

dlili

dlili/ żeby ich zbáwił od śmierći okrutney/ y obiawiła ona niewiástá nierządnicá Biskopowi/ że złotnik iednooki mogł tego dokázáć/ ktory złotnik przyprowádzony vpadł ná kolaná y modlił śie Chrystusowi/ żeby niedopuszczał tákiego mnozstwá chrześćian pogánom zábiiáć; potym złotnik ten roskázał gorze; żeby z tego mieysca ná drugie mieysce przeyszłá/ y záraz Adar gorá śie ruszyłá/ y dáleko z mieyscá swego do rzeki Nilu postąpiłá/ co widząc Cáliphus Cár Tatárski będąc tám przytomny w Chrystusá vwierzył y okrząćił śie y wiele Tatárow Máchometanow náto pátrząc do Chrystusá śie nawroćili y okrząćili. dotego ieden Máchometánin blizko morzá mieszkał/ y iednego dniá wśiádszy w czołn poiáchał ná drugą stronę morzá/ gdźie było miasto Greckie Spolitis nazwáne/ z tego miástá Grecy obaczywszy Sáracená poymáli go y przywiedli do miástá/ y w ćiemnice wrzućili/ tám w ćiemnicy Sáracen zostáiąc/ nauczył śie wiáry chrześćiáńskiey od iednego chrześćiánina/ y począł śie Bogu modlić; ieśli prawdźiwie zstąpiłeś z niebá ná źiemie dla nászego zbawienia/ to poszli Pánie sługę twego Nikoláia świętego Archiepiskopá Mirry dla mego vwolnienia/ przez ktorego ieżeli vwolniony

powieść o cudach s. Nikoláia dec: 6.

bedę / zostanę chrześcianinem / táką modlitwę mowiąc: záśnoł / y wéśnie mu się S. Nikołáy pokázał y rzekł: niefrasuyśię vwálnia ćię Chrystus przezemnie sługę swego / ále niezapominay obietnicy twoiey / ia iestem Nikołáy Mirski / to rzekszy stáłśie niewidomy / tegoż czásu niewidomie Sarácen spiący z ćiemnicy miásta Greckiego przenieśiony był do swego miásta bissurmáńskiego / y w swoim domie od snu śię ocknoł / y obáczył żonę y dźieći swoie / y wstáwszy z łożka swego powiádał im wszystko co śię stało / y wszyscy zawołáli / prawdźiwie Bog chrześcijáński iest wielki / y niemasz inszego Boga oprocz tego / potym Sarácen ony szedł do Ieruzálem y powiedźiał wszystko Patryárszę co śię z nim dźiáło / y prośił od Pátryáchi Krzstu świętego y okrześcił go Patryárcha / y vprośił v Patryárchi prezbitera / ktory w dom iego przyszedszy okrześcił żonę y dźieći / y wiele z tego miásta Máchometanow vwierzyli w Chrystusa / y okrzszczeni byli / dotego ieden Aráb sekty Máchometáńskiey w mieśćie Dyospolu będąc / przyszedł do Cerkwi świętego Męczeniká Ierzego / y wielbłądy tám wprowádził / y zárąz wielbłądy pádły na źiemię y pozdycháły / á gdy prezbiter Liturgizował / podczas Liturgiey ony

prołoh nowembra 26.

Máchometanin widział w Sakrámenćie Ewchárystiey Chrystusá nakształt dzieciątka małego / ktore dziećie świąszczenik zábił / y krew do kielichá wytoczył / á ćiáło na patynie rozdrobił / po skończeniu Liturgiey świętey / Arab te widzenie swoie prezbiterowi powiedźiał / y wziąwszy od niego naukę szedł do Jeruzálem / y tam od Patryárchi iest okrzszczony / ztámtąd do gory Synáyskiey poszedł y zostáł zakonnikiem / potym chcąc Męczennikiem zostać / poszedł do Nunermiászá stryia swego Krola Saráceńskiego / ktory w Syriey pánował / y tám przyszedszy rzekł: ia iestem bratánek twoy chrześćiánin y fałszywego proroka Máchometa przeklinám / słysząc to Nunermiasz kázał go precz wypędźić / y rzekli Senatorowie do Krola / nietrzebá tego żywić / iż bluzni wiárę nászą y Máchometa przeklina / y wyprowadźiwszy go z miástá vkamionowali / te przeto Bozkie vczynki Chrystusowe / ktore miedzy Máchometanámi wászemi Chrystus czyni / wy Máchometáni widząc muśićie Chrystusa nazywáć Bogiem prawdziwym y w niego vwierzyć / iáko wiele tu Máchometánow napisánych vwierzyło / bo Chrystus do Żydow mowił: Jeśli nieczynie vczynkow Oyca mego / niewierzćie mi / á ieśli czynie / y ieśli mnie niewierzyćie / vczynkom moim wierzćie. Joan 10

ROZDZAŁ *IEDINASTY.*

ALKORAN Vczy/ że Chryſtuſá gdy chćieli Żydźi poymáć y ná Krzyżu przybić/ ná ten czás Chryſtus obłokiem przykryty do niebá ieſt wźięty/ záczym Żydźi nie Chryſtuſá ſámego ále inßego człowieká Chryſtuſowi podobnego mianowićie Iudáßá Iſkariotę/ álbo ćień Chryſtuſowę poymáli y ná Krzyżu przybili/ iednák przed ſądem oſtatecznym Chryſtus będźie zábity.

KOHELETH, Náuczśie głupi Máchomećie tego znauki Apoſtolſkiey/ że ſám Chryſtus niekto inßy oprocz Chryſtuſá/ od Żydow poymány ieſt y przybity na Krzyżu y vmárł y wſtáł zmártwych/ y niebędźie iuż drugi ráz vmieráć/ bo Apoſtoł Páweł naucza tego mowiąc: Chryſtus
Rom: 6. powſtáwßy zmártwych/ więcey nieumiera y śmierć mu więcey niepánuie. Dlatego zás Chryſtus ná krzyżu przybity ieſt y vmárł/ żeby śmierćią ſwoią národ ludzki odkupił.

ALKORAN, Według wáßey wiary chrześćiáńſkiey/ Chryſtus ieſt Bogiem prawdźiwym/ dláczegoż nie poſłáł Anioła álbo Archánioła Pátryárchę álbo Proroká dla odkupienia narodu ludzkiego/ ále na Krzyżu ſám vmarł/ y śmierćią

ſwoią narod ludzki odkupił.

KOHELETH, Jeſliby Anioła albo Archanioła albo Patryárchę álbo Proroká poſłał Bog dlá odkupienia ludzkiego narodu / tego Anioła y człowieka / mieli by ludzie za Boga / iako Bogu by śię kłaniali / coby muśiało vrazić Boga / y zgubić narod ludzki / dlatego Moyżeſz zakonodáwca Żydowſki y Prorok wielki gdy vmarł y pogrzebli go / zákrył Bog przed ludźmi ćiáło iego ták / że áż dotego czáſu żáden człowiek niewie / gdźie śię iego ćiáło znayduie / áto Bog vczynił dlátego / żeby Żydzi do báłwochwálſtwa ſkłonni nie wpádli w báłwochwálſtwo / żeby Moyżeſza za Boga niemieli / y iemu iáko Bogu śie nie kłaniáli / co by muśiáło Boga nie pomáłu obrażić / y narodowi Żydowſkiemu zgubę niemáłą przynieść / záczym ſám Chryſtus Syn Boży odkupił narod ludzki / żeby iemu ſamemu iáko Bogu prawdźiwemu ludźie śie kłaniáli / y żeby niebył obrażony Bog y narod ludzki niezginał. Dotego Bog dla wielkiey miłośći y ſzczodrobliwośći ſwoiey / więcey człowiekowi dáie / niżeli człowiek potrzebuie / bo Salomon o iedną mądrość Boga prośił / á Bog mu dał nietylko mądrość / ále bogáctwa y ſłáwę / mowiąc do Salomona: Dałem ći ſerce mądre Deut: 34 3 Reg: 3.

re

te y rozumne. potym mowił: Kto czegoś nie żądał/ dałem tobie: to iest bogáctwa y słáwę. Ták lubo nowy człowiek iáki bez grzechu od Bogá stworzony mogł národ ludzki odkupić/ y potrzebie ludzkiey dosyć vczynić/ iednak by śie niestáło dosyć wielkiego Bogá wielkiey miłośći y szczodrobliwośći/ záczym Bog czyniąc dosyć miłośći y szczodrobliwośći swoiey/ posłał ná świat Syná swego/ żeby wziąwszy ná śiebie náturę ludzką odkupił národ ludzki. Dotego gdy Bog Adámá do raiu wprowádził/ tám mu oświádczył miłośierdźie/ pozwaláiąc mu z kożdego drzewá owoc ieść/ tám że pokázał sprawieliwość/ grożąc mu śmierćią/ ieśli by śię ważył ieść owoc z drzewá vmieiętnośći złego y dobrego/ ták do okupienia narodu ludzkiego/ nietylko było miłośierdźia Bozkiego potrzebá/ ále też potrzebná byłá sprawiedliwość Bozká/ żeby karániem grzechy ludzkie były zgładzone/ dlatego należáło Chrystusowi męki ćierpieć y śmierć podiąć odkupuiącemu národ ludzki/ żeby sprawiedliwośći Bozkiey śie dosyć stáło. Dotego sámá wszechmocność Bozká mogłá człowieká zmocy szatáńskiey wyrwáć y zbáwić/ ále tey wszechmocnośći Bozkiey nie należáło zá grzechi ludzkie dosyć czynić/ człowiek záś dosyć vczynić sám niemogł/

3 Reg: 3.

záczym Bog mądrość niewymowną / żeby swoią mądrość niedoścignioną ludziom pokazał / znalazł dziwny sposob odkupienia ludzkiego y vbłagánia maiestátu swego / posłał ná świat Syna swego w naturze człowieczey / obiedwie natury Bozką y człowieczą złączył / żeby czego człowiek niemogł vczynić / wtym go Bog wspomágał / y to nagrádzał / á czego Bog niepowinien był czynić / to człowiek na grzbiećie swoim żeby wypłáćił męką y śmierćią swoią / dlatego Chrystus Syn Boży przez Proroka Dawida mowi: Ná grzbiećie moim budowáli grzesznicy / przedłużyli nieprawośći swoie. Hebreyski záś text brzmi: na grzbiećie moim oráli oracze / przećiągali brozdy swoie. psal: 127

ALKORAN, Według chrześćiáńskiey wiáry wáſzey od początku świáta w przyrodzonym y w Moyzeszowym zakonie byli chrześćiánie / bo Adam / Noie / Abráham / Izáak / Jákub / etc: Izáiasz / y Jeremiasz / Ezechiel / Dániel / y Prorocy drudzy áż do przyśćia Chrystusowego byli chrześćiánie / poniewaz wierzyli w Chrystusá / ktory miał przyść na świát / y oczekiwáli ochotnie przyśćia iego / iáko Apostoł Páwel do żydow napisał: o Moyzeszu Cerkwi starozákonney proroku: Wiára Mozesz wielki będąc Hebr: 11

niedałsie zwáć synem corki Pharaonowey/ radßey obráwßy ćierpieć z ludźmi Bożymi/ niżli do czásu mieć grzechu roskoß/ á zá więkße bogáctwo poczytáiąc vrąganie Chrystusowe/ niżeli Egipskie skárby/ bo poglądał ná oddánie zapłáty. záczym oni máiąc dobre vczynki/ przez tę wiárę chrześćiáńską mogli być zbáwieni/ przed przyśćiem Chrystusowym y niebá dostąpić/ záczym też niepotrzebá Chrystusowi było męki ćierpieć/ y ná Krzyżu dla odkupienia narodu ludzkiego vmieráć.

KOHELETH, O chrześćiánach Cerkwi
Hebr: 11 stározákonney Apostoł Páweł napisał: Ci wßyscy doświádczeni przez wiárę/ niedostąpili obietnice/ gdyż Bog o nas co sposobnieyßego przeyrzał/ áby nie okrom nás doskonáłemi zostáli. z tych słow Apostolskich dáie śie wiedźieć/ że niemogli zbáwieni być y niebá dostąpić chrześćiánie przed przyśćiē chrystusowȳ/ ále muśieli iść w odchłáń piekielną/ y tám zostáwáć áż do przyśćia Chrystusowego/ dla grzechu Adámá pierwßego człowieká/ bo ießcze Chrystus nieuczynił był dosyć zá grzech ten Bogu/ ießcze niepoiednał był Bogá/ gdy ießcze niedáwał Bogu okupu zá narod ludzki/ y ießcze niewykorzenił był niepżyiáźni/ ktora miedzy Bogiem y ludźmi śię znaydowáłá/ y ießcze nie poßárpał był cyrográphu/ ná ktorym nápisány był dekret narodowi ludzkiemu

przećiwny y ßkodliwy/ á gdy Chryſtus przyßedł ná świát y vmárł ná Krzyżu zá grzechi ludzkie/ náten czás vczynił Bogu doſyć/ y poiednáł Bogá dáwßy mu okup zá ludziey grzeßnych/ ktory okup Apoſtoł Páweł ſpomina/ mowiąc: Nieieſteśćie ſwoi/ álbo wiem kupieniśćie záplátą wielką. náten czás wykorzenił Chryſtus y zgłádził Krzyżem ſwym nieprzyiaźń/ ktora miedzy Bogiem y ludźmi śie znadowáła/ według Apoſtołá Páwła mowiącego: poiednał obudwuch (to ieſt żydow y pogánow) w iednym ćiele/ z Bogiem przez Krzyż vmorzywßy nieprzyiaźń w ſámym ſobie/ náten czás Krzyżem poßárpáł Chryſtus cyrograph z dekretem człowiekowi przećiwny/ według tegoż Apoſtołá Páwłá mowiącego: Zmazáwßy ktory był przećiwko nam cyrograph dekretu/ ktory był nám przećiwny/ y ten zniosł z pośrzodku przybiwßy go do Krzyża. To wßyſtko Chryſtus vczyniwßy; wyprowádził przyrodzonego y Moyzeßowego zákonu chrześćian z piekłá/ y do niebá záprowádził/ bo Chryſtus ná Krzyżu zá grzechi náße vmárł/ y zſtąpił do piekłá duſzą ſwoią/ według Apoſtołá Piotrá mowiącego: Będącym wćiemnicey duchom zſtąpiwßy przepowiádał. trzećiego dniá Chryſtus wſtáwßy zmártwych wyprowádził z piekłá dußy Oycow

1 cor: 6.

coll: 2.

1 Petr: 3

SS. y wprowádził do Ráiu ziemnego / y tam czterydźieśćie dni zostáwali / do wniebo wstąpienia Chrystusowego / ágdy Chrystus na niebo wstąpił / wziął zsobą do nieba y ocow SS. według Psalmisty mowiącego: Wstąpiłeś na wysokość / wziąwszy zsobą niewolnikow. po przyśćiu też Chrystusowym teraz ludźie świeći do nieba idą / y w niebie mieszkáią / według tegoż Apostołá Páwła mowiancego: wiemy bowiem / że będźie li ziemski dom nász tego mieszkánia zepsowány / yż mámy budowánie z Boga / dom nie ręką zbudowány / ále wieczny na niebie.

psál: 67.

ALKORAN, Jáki że to okup dał Chrystus Bogu za naród ludzki? iáką to wykorzenił nieprzyiaźń / ktora miedzy Bogiem y ludźmi śie znaydowała? iaki to poszarpał cyrograph narodowi ludzkiemu przećiwny?

KOHELETH, Czyniąc Bogu dosyć za grzechi ludzkie y iednáiąc Boga Chrystus dał mu okup wielki / krew swą przenaydroższą wukupuiąc ludźiey z wieczney niewoli piekielney / nieprzyiaznią śie nazywáią grzechi ludzkie / ktore śie miedzy Bogiem y ludźmi znaydowały / y ludźiey do Boga niedopuszczały / ále Chrystus męką swą y śmierćią krzyżową tę nieprzyiaźń grzechi

ludzkie wykorzenił y zgładził / Swięty Ambrozius cyrographem nazywa grzech Adamow na wszystkich ludziach napisány / ktory Krzyżem Chrystusowym poszarpány iest y zniesiony / doktorowie záś inszy cyrographem nazywáią dług nász táki / że wszyscy dłużni byliśmy karánie wieczne ćierpieć / ále Chrystus Krzyżem swym ten cyrograph poszarpał y zgładził / y od karánia nás wiecznego vwolnił / gdy na Krzyżu za narod ludzki vmárł / bo na ten czás z piekła wyprowádził y do nieba wprowádził przyrodzonego y stárego zakonu chrześćián / ktorzy od początku świátá w odchłáni piekielney / áż do przyśćia Chrystusowego zostawáli / oczym Prorok Zacháriasz prorokował do Chrystusá / mowiąc: Ty we krwi przymierza twego wypuśćiłeś więźnie z rowu / w ktorym niemász wody. Zacha: 12

ALKORAN, W Xięgach Dewteronomion cap: 21. napisáno / przeklęty od Bogá iest / ktory wiśi na drzewie / záczym y Chrystusowi to służy / ieśli na drzewie Krzyżowym on wiśiáł. Deut: 21

KOHELETH, Ten przeklęty iest kto na drzewie za grzechi swoie wiśi / ále Chrystus niewinny był / niemiał żadnego grzechu / według

Isai: 63. Izaiásza proroká mowiącego: Ktory grzechu nieuczynił / áni naleziona byłá zdrádá w vściech iego. Záczym nieprzeklęty iest Chrystus / bo ná drzewie Krzyżowym zá cudze grzechi / zá grzechi narodu ludzkiego vmárł / według Apostołá
1 petr: 2. Piotrá mowiącego: Ktory grzechi násze sam zániosł ná ćiele swym ná drzewo / ábychmy grzechow zbywszy spráwiedliwośći żyli / ktorego bliznami vleczeni iesteśćie.

ALKORAN, Tu dáie śie wiedźieć / że Chrystus śmierć ná Krzyżu podiął zá wszystkich ludźiey ná świećie żyiących / y dosić vczynił zá grzechi ich / co Ján wász Apostoł
1 Jan 2. przyznáie / mowiąc o Chrystuśie: Ten vbłáganiem iest zá grzechi násze / y nietylko zá násze / ále tez zá wszystkiego świátá. Záczym y nászy Máchometáni będą zbáwieni zá zasługámi Chrystusowemi / y dosyć vczynieniem iego / áieśli niemáią być zbáwieni / tedy Chrystus ná Krzyżu zá wszystek národ ludzki nie vmárł / y nieuczynił Bogu dosyć zá grzechi ludzkie.

KOHELETH, Ci tylko ludźie zbáwieni będą / y niebá dostąpią / ktorzy wierzą w Chrystusá / y záchowuią przykazánia iego / swoie zasługi właśne złączáią z zásługami Chrystusowemi / á ktorzy w Chrystusá niewierzą / y przykazánia iego nie záchowuią / nie złączáią swoich

záſług z záſługami Chryſtuſowemi / ći niebędą zbáwieni / y nieba niedoſtąpią / bo mowi Ján Ewangeliſtá: Ták vmiłował Bog świat / że tez Syna ſwego iedinorodzonego dał / áby wßelki ktory wierzy weń niezginoł / ále miał żywot wieczny / Toż Apoſtoł Piotr mowi: Chryſtus ćierpiał zawás zoſtáwuiąc wám przykład / ábyśćie náśládowáli śládow iego. Toż y Apoſtoł Páweł mowi: álbowiem ieśliśmy ſpoł vmárli / ſpoł żyć będziemy / ieśli ſpol vćierpiemy ſpoł tez krolowáć będziemy. Záczym wy Máchometáni gdy w Chryſtuſá nie wierzyćie / záſług ſwoich z Chryſtuſowemi záſługami niełączyćie / yzdoſyć vczynieniem iego doſyć vczynienia ſwego nieczynićie / niemożećie nieba y zbáwienia wiecznego w niebie doſtąpić.

Joan 3.

1 Petr: 2

2 tim: 2.

ALKORAN Káże Máchometánom celebrowáć wielką noc / ná pámiątkę Abrahámowego baráná / ktory był zárogi miedzy ćierniámi v wiązány y miáſto Izaaká Bogu ofiárowány.

Ján ſley dan o turkach liſt 260.

KOHELETH, Powinniśćie Máchometani wielką noc obſerwowáć ná pámiątkę Chryſtuſá / ktorego święty Ján Krzćićiel baránkiem názwał mowiąc: *Ecce agnus Dei*, Oto baránek Boży / bo ten báránek Chryſtus był miedzy ćierniámi / gdy był przykryty koroną ćierniową y ofiárowány ieſt Bogu Oycu ná Krzyżu zá

Joan 1.

grzechy wszystkiego świata/ y iáko Izaák wolnym został od śmierći/ ale baránek miasto niego iest zabity y ofiárowány/ ták Chrystusowa nátura Boska męki niećierpiała/ y śmierći nieuznáła/ tylko sáma na Krzyżu natura człowiecza ćierpiała y vmieráła/ á iáko wy Máchometani Piątek ieden dźień w tydźień świećićie/ iż śię w piątek Máchomet vrodźił/ ták Niedźiele powinniśćie świećić/ że Chrystus w Niedźiele wstał zmartwych/ ktory dźień spomina S. Ján Theolog mowiąc: *fui in spiritu dominica Die*, byłem w duchu w dźień Niedźielny.

Apoc: 1.

ROZDZIAŁ *DWVNASTY.*

ALKORAN Powiáda: iż klucze Máchometowi do Ráiu dáne ná dźień sądny będą/ y w ten czás Máchomet śię obroći w báráná/ Máchometani záś wszyscy śię w pchły obrocą y w iego wełne wlazą/ y kiedy Máchomet do nieba wskoczy/ wszystkich Máchometanow z sobą na niebo zánieśie.

Ouidius in metamorph:

KOHELETH, Nauczyłeś śie tey báśni Máchomećie od pogánow/ ktorzy wierzyli/ że Gorgone Meduze ludźie obáczywszy w kámienie śie przemienili/ Aiax obrocony iest w kwiat

hyiacyntowy/ Pierides w sroki sa przemienione/ Arachne obrocona iest w paiaka/ y wiele tákich iest básniey/ tak y to básnia w Alkoránie wá-szym napisána/ że w dzień ostatecznego sadu wász Máchomet w baraná sie przemieni/ á wy Má-chometani w pchły się obrocićie/ y w iego wełne wlieziecie/ y do nieba znim poydziećie/ nie beda też wászemu klucze Máchometowi do Ráiu w dzień sadny dáne/ bo klucze znácza władze/ ktora ma iáki człowiek w mieśćie iákim álbo w krolewst-wie/ dlatego Amurátowi Tureckiemu Solta-nowi Osman Bászá kluczow 17. srebrnych do Konstantinopola przyiacháwszy oddał/ na kto-rych kluczach roznych literámi były napisáne imiona roznych miást álbo zámkow/ ktore Os-man przez woyne pobrał/ y pod władze Solta-nowa poddał/ ktora władze te klucze srebrne znaczyły/ záczym te władze Chrystus ma klu-cze na dzień sadny/ iáko do piekla ták y do Ráiu/ poniewaz w dzień ostátni wszystkich ludziey niewiernych y grzesznych do piekla wtraći/ y be-dzie ich tám śmierćia wieczna karáć/ dlatego w Apokálipsi Chrystus mowi: *Habeo claues mortis & inferni*, mam klucze śmierći y piekla/ ma też Chrystus do Ráiu niebieskiego klucze/ ktore dał Apostołowi Piotrowi mowiac:

Ioánes leonclá-nius list 84

Apoc: 1

máth: 16 Tobie dam klucze Krolewstwa niebieskiego. poniewasz Chrystus bedzie w ostatni dzień wszystek świat sądzić y weźmie do niebá ludziey wiernych y pobożnych / według Apostoła Páwła mowiącego: 2 tim: 4 oświadczam śie przed Bogiem y pánem Jezusem Chrystusem / ktory ma sądzić żywe y vmárłe w przyśćiu swoim. Monár: Tureck: cega 2. rozdział 11. Miedzy Turkámi też są Máchometáni Szaity nazwáni / ktorzy wyznawáią / że Chrystus iest Messyasz prawdziwy / y przydźie w ostatni dźień świat sądźić / dowodzą tego z Alkoranu temi słowy: Máchomećie obaczysz Páná twego powracaiącego w obłokach.

ALKORAN Pyta: Zyd gdzie iest? odpowiada; pośrzodku piekłá iest dolina / w dolinie iest głeboka wodá / ktora śie kreći / wtey wodźie głebokiey iest studnia / w studni iest skrzynia / w skrzynie iest Zyd okowámi związany / ktory przez tyśiąc lát stoiąc Boga omiłośierdźie bedźie prośić / po tyśiącu lećiech każe go Bog do Raiu poprowádźić z makułą iedną / ktura na czele iego bedźie / te makułe obaczywszy Aniołowie bedą szydźić z Zydá / y śmiáć śie z niego / ále Bog we źrzodle powietrznym káże go omyć / y bedźie makułá omyta / y niebedą z niego w Ráiu szydźić.

KOHELETH, Mowiąc to Máchomećie przećiwisz śie pismu świetemu / ktore spomina

inße męki piekielne / ogień nieugaßáiący / zimę sroga / towarzystwo z diabłámi / robáka nieumieraiącego sumnienie / smrod nieznośny od ogniá śiarczystego / rospacz / ćiemność / głod y pragnienie / y rozmáite inße męki ludziom grzeßnym według rozmaitych grzechow ich zgotowáne / bo Sálomon mowi: Przez co kto grzeßy / przez to tez karány bywa. Gdy iednák Máchomećie powiádaß / iż w piekle śie żyd znayduie / prawdę to mowiß / bo ktorzy ludzie bez wiary prawdziwey / bez vczynkow pobożnych / bez pokuty pomárli w grzechách śmiertelnych nie wyspowiadáwßy śie ich y nie żáłuiąc zá nich / tákich ludziey duße z ćiáłá wyßedßy do piekłá idą / ták naucza Tryfologion Miesiącá Julá 24. dnia na wielkiey wieczerni na Hosodi wozwach stychira Ton osmy wychwaláiąc świętych Męczenikow Xiążąt ruskich Borysa y Hleba / y gániąc bratoboyce ich Swiatopołka / y mowiąc: ci korone przyięli / á on bez pamiątki zginął / ále tych wychwaláią / á on w gehennie śie męczy / ták naucza ten że Trifologion Miesiącá Julá 16. dnia w Kánonie pieśń 3. w troparze na niedzielę świętych Oycow. Stworzenia sługą pokázał śie Ariuß ßalony / y znowu Mácedoniuß brzydki śie pokázał w gehennie ogniστey Sap: 11.

Joan mosch euirát cap: 26. in uirid: Spirit:

wespoł śie męczą z pogánámi / doznał tego Theophan zakonnik zarázony herezią Nestoriáńską / że grześni w piekle śie męczą / bo Abba Cyriákus modlił śie Bogu / żeby Theophanowi prawdziwą pokazał wiarę / potym iednego dnia o dziewiątey godzinie obaczył Theophan iakiegoś człowieka barzo strasznego mowiącego do śiebie / chodź á ogladay prawdę / á wziąwszy go przyprowádził na mieysce ćiemne y smrodliwe / z ktorego ogień wielki wychodził / w tym ogniu widźiał Theophan Nestoriusza heretyka nieprzyiaćiela Náświętszey Bogarodzicy / ktorą on bluznił / niechcąc iey zwáć Bogarodzicą / tam że widźiał Theophan w piekle Ewtychesá / Apollinára / Dioskora / Sewera / Ariuszá / y heretykow inszych / y słyszał głos od onego strasznego człowieka / to iest mieysce zgotowane heretykom y bluzniercom / y náten czás Theophan náwroćiłśie do wiáry prawosłáwney kátholickiey / gdy záś Máchomećie powiádasz / że Bog z piekła żyda makułę na czele maiącego wyprowadziwszy każego we zrzodle powietrzny omyć / y będzie mákuła na czele omyta / nie prawdę to mowisz / bo na powietrzu zrzodło śie nie znayduie / tylko śie na powietrzu mytárstwa znayduią / y ktorzy ludzie vmieráią wyspowia-

dawszy sie grzechow swoich śmiertelnych/ ále nieskonczywszy zánich pokuty/ ktora czynili/ ták że ktorzy vmieráia w grzechach potocznych/ tych ludźiey posmierći dusze ida na mytárstwa/ mytárstwo zás iest zatrzymánie/ gdy człowiek vmrze/ Aniołowie dusze iego do nieba prowádza/ tego czásu źli duchowie na powietrzu dusze człowiecza zatrzymawáia y hamuia/ y niedopusz=czaia do nieba/ y pokázuia duszy grzechy roz=maite/ ktore ona zćiáłem czyniła/ ták násza wschodnia Cerkiew do świetego Nikoláia Mi=rry Lycyskiey w Kánonie modlitwe czytaiac mowi: Vbłágáy Chrystusá Boga wszystkiego stworzenia stworzyćiela/ żeby mnie zbáwił od powietrznych mytárstw y od wieczney meki/ miał od Boga o mytárstwach świety Symeon słupnik obiawienie/ że dusza z ćiała wyszedszy/ gdy od ziemi do niebá wstepuie/ náten czás za=stepuia iey droge połki złych duchow rozmáite/ y pátrza w duszy hardośći/ inszy zastepuia y pátrza osadzenia oskarzzenia wszeteczeństwa y grzechow inszych/ te obiawienie świetego Symeona słupnika máiac w swey pámieći S. Ján iálmużnik mowił: o iaki strách y trwoga obeydźie dusze/ gdy ták gorzkim y niemiłośći=wym mytnikom odpowiedź bedźie dáwać/ dla

modlit=twa do ś: nikoł:

w żyćiu s: Jána iálmuż:

tego

tego Cerkiew nászá zá vmárłych káže śie modlić/ iáłmužny dáwáć/ ofiáry przynośić y pośćić/ y stáránie mieć insze/ bo temi vczynkámi dobremi ludzie żywych vmárli od grzechow swoich oczyszczeni bywáią/ y od mytárstw vwolnieni zostáią/ y do nieba iuż wolną drogę máią y ná niebie iuż mieszkáią/ ták błogosłáwiony Páweł prostak vmárłego vcznia swego iáłmużną/ ofiárą modlitwą y postem od grzechow vwolnił/ to świętemu Páwłowi vczeń iego pokazáwszy śie oznáymił/ potym śie mu pokazáłá Naświętsza Bogarodzicá y rzekłá: nieliénśie záwsze zá brátá twego śie modlić y iáłmużnę dáwáć y ofiárę czynić/ bo te vczynki dobre bárzo vmárłemu są pomocne/ powiadáiąc záś ty Máchomećie/ że po tyśiącu lat żyd z piekłá wynidźie do ráiu/ przez ktory niebo śie znáczy/ to iáwnie kłamasz/ bo żyd niewierny do nieba nie wnidźie/ poniewáż Apostoł Páweł nápisał: Bez wiáry niemożna śie Bogu podobáć. tylko to wiernych ludźiey y świętych dusze po śmierći do nieba idą/ ták nászá wschodnia Cerkiew práwosłáwno kátholicka śpiewa: Przesłáwni męczenicy/ wás źiemia niepokryłá/ lecz niebo wás przyięło. ták Tryodion postna w niedźiele 1. postu/ ná pawieczernicy w Pieśni dźiewiątey Ton 1. stychirę

pateric skitski o prozorliwom słowo 75.

Hebr: 11

drugą

druga przywodząc do prorokow mowi: iáko zásłużeni Bogu z Chrystusem ná niebie mieszkácie/ dotego wychwálał zakonnikow święt: Konstántin wielki Cesarz/ ktory pośmierći swey z nieba zstąpił do Celli świętego Paisiusza zákonniká/ y rozmáwiał znim/ wychwaláiąc zakonniczy żywot y mowiąc: że z ćiała swego zakonnicy gdy wychodzą/ miewáią skrzydłá ogniste/ ktoremi do niebieskiey lecą Hyerozolimy/ y tám bez wszelkiey przeszkody wchodzą/ y w Hyerozolimie niebieskiey mieszkáią. Prokoh mai: 21.

ALKORAN Powiáda/ że w Raiu dzień ieden będzie czásu mieć w sobie ták wiele/ iák wiele tyśiąc lát w sobie czásu zamykáią/ rok záś ieden czterydzieśćie tyśięcy lát trwáć będzie/ w tym Ráiu niebieskim szczęśliwość wieczna ludziey świętych zależy wroskoszach ćielesnych/ bo tám ludzie SS. wymyślne potráwy rozmaite/ osobliwie będą ieść/ wątrobę ryby nazwáney Albisbusi/ pić záś będą kosztowne wina/ y napoie insze/ y z niewiastámi będą mieć społkowánie.

KOHELETH, Niepráwdę to Máchomećie powiádasz/ bo w mieśiącu iednym dni trzydzieśći śie znáyduią/ záczym w iednym mieśiącu

lat będzie trzydzieśći tyśięcy / w drugim ták że
miesiącu trzydzieśći tyśięcy lát będzie / z czego
sześć dziesiąt tyśięcy się lat stáie / dáleko
więcey tyśięcey lát muśi wsobie rok zamykáć /
ponieważ dwanáśćie mieśięcy w sobie zamyká /
dotego ieżeli w niebie dźień ieden będzie iáko
tyśiąc lát / to iuż y noc być muśi / ále Ján
święty Theolog y náczey w Apokalipsi powiada:
Apoc:21 Bramy iego niebędą zámknione wednie / álbowiem tám
nocy niebędzie. Tenże Ján Apostoł námieyscu
Apoc:22 inszym powiáda: Nocy tám niebędzie / y nie będą po-
trzebowáć odlámpy świátłośći / áni świátłośći słoneczney /
ponieważ Pán Bog ich oświecáć będzie. Záczym iák to
nieprawde Máchomećie powiádasz: że w niebie
dźień ieden iák tyśiąc lát / á rok ieden iák
czterydźieśćie tyśięcy lát / ták y to nieprawde
mowisz / iż w Ráiu niebieskim roskoszy będą
ćielesne / bo niebo nazywa Ráiem Apostoł Pá-
weł mowiąc osobie sámym / znám człowieka
w Chrystuśie przed cztyrnástą lát / ieśli się to
działo w ćiele niewiem / ieśli oprocz ćiáła nie-
wiem / Bog wie / ktory zachwycony był áż do
trzećiego nieba / á znám tákiego człowieká etc:
iż był zachwycony do Ráiu / y słyszał niewypo-
wiedźiáne słowá / tu Máchomećie tobie się prze-
1.cor;2. ćiwi Apostoł Páweł mowiąc: że w Ráiu

niebieſkim ſłyſzał niewypowiedziane słowa/ ty záś opiſuiąc Ráy powiádaſz bydź w Ráiu wypowiedzáne słowa/ iedzenie/ picie/ y z niewiaſtáwi obcowánie/ dotego te ſzcześliwość wieczną/ ktorą ty Máchomećie w Ráiu bydź niebieſkim náuczaſz/ może oko widzieć/ y oniey vcho ſłyſzało/ y one ſerce ludzkie zrozumiało/ Apoſtoł záś Páweł mowi: Oko niewidziáło/ y vcho nieſłyſzáło/ y náſerce ludzkie niewſtąpiło/ co nágotował Bog tym/ ktorzy go miłuią. Dotego w Apokalipſi o ludziách świętych w niebie mieſzkáiących napiſáno: Niebędą więcey łáknąć/ y nie będą więcey prágnąć. Chryſtus záś mowił: przy zmártwych wſtániu áni śie żenić/ áni zámąż chodzić będą/ ále będą iáko Aniołowie Boży wniebie. Naucz śiez tu Máchomećie głupi/ że w niebie ludźie świeći niez niewiaſtámi/ ále z Aniołámi mieſzkánie mieć będą/ ktorych Aniołow dziewięć chorow śię znáyduie/ w pierwſzym chorze nayniżſzym ſą Aniołowie/ w drugim Archaniołowie/ w trzećim xieſtwa/ w czwártym władzy/ w piątym mocárſtwa/ w ſzoſtym páńſtwa/ w śiodmym Throny/ w oſmym cherubini/ w dziewiątym nay wyżſzym chorze ſeraphini śie znayduią/ potych wſzyſtkich chorach Anielſkich będą ludźie Sc mieſzkać/ bo zewſzyſtkich chorow zli wy-

1. cor: 2.

Apoc: 7.

math: 22

pádli Aniołowie/ ktorych pocześći Apostoł
Efes: 6. Páweł spomina mowiąc: Niemámy woyny przećiw ćiáłá y krwie / ále przećiw Xiestwam y władzam y sprawcam świátá ćiemnośći wieku tego / przećiw duchom złośći pod niebieskim. Záczym Bog te mieysca prożne miedzy chorámi Anielskiemi napełni ludźmi S:
Psal: 109 według Psalmisty mowiącego: *implebit ruinas*, napełni vpadliny. záczym w Ráiu niebieskim duchowna nie ćielesna szczęśliwość wieczna / widzenie oblicza Bozskiego śie znayduie / ktorym śie ludźie SS. na wieki będą nasycać / wed-
psál: 16. ług Psalmográpha mowiącego: *Sátiabor cum apparuerit gloria tua*, nasycon będę/ gdy śie pokáże chwáła twoia. Ale ty Machomećie służąc rosk...szam ćielesnym/ćieleśnie pismo s: tłumaczyłeś/ á tłumaczenia duchownego nie zrozumiáłeś y niewiedziałeś/ według Apostoła páwła mowiącego:
1. cor: 2. Cielesny człowiek nie poymuie tych rzeczy / ktore są ducha Bożego / bo mu są głupstwem / y niemoże ich poznać / przeto; iż duchownie bywáią rozsądzone / ále duchowny rozsądza wszystko / lecz sam niodkogo niebywa rozsądzony.

KONIEC

KONIEC

Alkoranu Máchometowego

PRzypomina ſekte Máchometáńſką / ktorą Máchomet falßywą nauką heretycką / y Żydowſką / y pogáńſką / ták záślepił / że Máchometani do Mechi Arabſkiego miáſta dla oddánia tam pokłonu / grobowi Máchometowemu / zdalekich kraiow peregrinátie odpráwuią / y wielkie nie beżpieczeńſtwá y trudnośći wdrodze podeymuią / áći wßyſcy Máchometani iuż świeći ſą / ktorzy kolwiek tam grobowi śie Máchometowemu pokłonili / iedni pielgrzymuią źiemią / á tacy mußą przez wielkie piáſki na wielbladach y ſami iáchać / y wieźć zſobą żywność / kompaſem śie tylko ſpráwuiąc / bo przećiwne wiátry powſtáwßy ten piáſek poruſzáią / y wyſokie gory wyſypuią / te gory znowu śie rozſypuią / y ludźiey piáſkiem potłáczáią / ktorych tám záſtáną / y tám znayduią mumią ludźiey piáſkiem potłoczonych / y piáſkiem ſpieczonych / twárdych ná kßtałt kamienia / dlatego tám tych kraiow obywátele blizko mießkáiąc na wielbladách klátki drewniáne buduią / y wtych klatkach do Mechi ieżdżą / żeby piáſek im oczu nie záſypał / inßy

Jan ſtey dan onowym świećie liſt 457.

samuel kalwin z micheiászem turczynem te napisali histor: ktora kalwino turcizmus nazwan: iest.

przez morze żegluią/ táki okręt Sámuel kálwin y Micheiász Turczyn w swoiey Historiey spominaią/ ktorzy do Mechi obádwa pospołu żegluiąc w tym że okręcie śiedzieli/ bo ten okręt gdy nawálności morskie poczęły nośić/ tego czásu dwa Murzynowie Máchometani záwołáli: niegodniśmy grob posłá Bożego y mieysce S: oczymá nászemi widzieć/ ydobywszy nożow oczy sobie wyłupili/ ten że okręt drugi raz kiedy przećiw Alexándriey miástá Egipskiego/ poczęły morskie nawálności nośić/ tego czásu trzy Turczynowie Máchometáni záwołáli/ niegodniśmy grob oglądać S. proroká Bożego/ potym záwołáli: proroku Boży/ dla nászey śmierći zbáw od śmierći bissurmánow inszych na okręćie zostáiących/ to rzekszy skoczyli z okrętu w morze y potoneli/ Tego Alkoránu Máchometowego Máchometáni słucháiąc/ od wiáry chrześćiáńskiey śie odwracáią y oddaláią/ y Chrystusá Bogá nászego bluznią/ dla złego żyćia chrześćiáńskiego/ że chrześćiánie miedzy Máchometanámi złe żyiąc pogorszenie Máchometánom czynią/ dlatego Apostoł Páweł do kożdego

Rom: 2. chrześćiana práwowiernego mowi: Ktory śie chlubisz zakonem/ przestępstwem zakonu Bogá lżysz/ ábowiem Imie Boże dla was bluznione bywá miedzy pogány.

záczym

Záczym powinni chrześćiánie miedzy Máchometánami pobożne życie prowádźić / bo y Máchometáni pobożne vczynki niektore czynią / iáko tu wrożnych iest rozdźiáłach napisano : tedy pobożnym żyćiem chrześćiánie mogą do wiáry chrześćiáńskiey Máchometanow náwroćić / dla tego Chrystus mowił: Ták niecháy świeći świátłość wásza przed ludźmi / áby widźieli wásze vczynki dobre y chwalili Oycá wászego / ktory iest w niebieśiech. math: 5.

ZOILOWI

Práce y sláwe cudzą zęboma słow vszczypliwych gryzącemu odpowiáda Salomon w przypowieściach / mowiąc : Kolce złote w nozdrzach świni / niewiástá piękna rozumu niemaiąca. Táka świnia iest zoilus / ma w nozdrzach swoich złote kolce mądrą naukę od mądrego człowieka iakiego sobie podaną / ále on tę kolce złote błotem szpeci / gdy cudzą naukę gáni / tákich zoilow y Chrystus názwał świniámi / mowiąc : nie mieczćie pereł wászych przed świnie / áby ich nie podeptáli nogámi swemi / tu perłámi śie nazywáią potrzebne y pożyteczne Xięgi od vczonego człowieka iakiego náświát wydáne / ktore perły tá świnia zoilus nogomá swemi depce / gdy Xięgi cudze gáni / kolcem złotym iest Koheleth CHRYSTVSOW / niesspeć że ty Máchomećie tego kolca złotego błotem / passkwilami bluznierskiemi w Alkoránie twoim nagwazdánemi / ten że Koheleth Chrystusow Máchometánom perły słowa y cuda Bozskie y ártykuły wiáry chrześćiáńskiey przynośi / niedepczćież wy Máchometani nogomá tych pereł / niegáńćie słow y cudow Bozkich y chrześćiáńskiey wiáry ártykułow / dla nauki wászey tu napisánych.

prou: 11 (margin, beside "powieściach / mowiąc : Kolce złote…")

math: 7. (margin, beside "y Chrystus názwał świniámi…")